

משנה - יבמות - רע"ב

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#)
• [פרק יא](#) • [פרק יב](#) • [פרק יג](#) • [פרק יד](#) • [פרק טו](#) • [פרק טז](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#) [משנה יב](#) [משנה יג](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

[פרק ז](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

[פרק ח](#)

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק ט

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה

פרק י

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט

פרק יא

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז

פרק יב

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק יג

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה יא משנה יב משנה יג

פרק יד

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד

פרק טו

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י

פרק טז

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז

חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן. שאם הייתה אחת מהן נשואה לאחיו ולו שתי נשים ומת בלא בנים, שתייהן פטורות, שנאמר (ויקרא יח) ואשה אל אחותה לא תקח לצרר לגלות ערותה עליה, שאין תלמוד לומר עליה, אלא לתלמוד שאפלו יבמתו שנאמר בה (דברים כה) יבמה יבא עליה, אם היא אשה אל אחותה, לא תקח. והוא הדין לשאר עריות **[ד]** שיש בהן כרת. ואין לי אלא היא, צרתה מנין, תלמוד לומר לצור. צרת צרתה מנין, תלמוד לומר לצרר. דמשמע לא תקח לא היא ולא צרתה ולא צרת צרתה: **בתו ובת בתו וכו'.** בבתו מאנוסתו, וכן בת בתו ובת בנו, דאלו בתו מאשתו הינו בת אשתו. דכיון דכתיב (ויקרא יח) ערות אשה ובתה, לא שנא הימנו ולא שנא מאיש אחר. אבל בתו מאנוסתו לא נפיק מהאי קרא, דאשה על ידי קדושין משמע, אלא נפקא מערות בת בנד או בת בתה **[ז]** (שם): **חמותו ואם חמותו ואם חמיו.** כל אלו אסורות לו משום ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה, ויש בכלל זה חמותו ואם חמותו ואם חמיו: **אחותו מאמו.** שנשאת לאחיו מאביו ומת. וכן אחות אמו. שאין יבום אלא באחיו מן האב, דילפינן אחוה אחוה מבני יעקב **[ט]**, מה להלן מן האב אף על פי שאין מן האם, הכא נמי לא שנא: **ואשת אחיו מאמו.** שמת ונשאה אחיו מאביו, שהיתה נכרית אצלו, ומת בלא בנים ונפלה לפניו ליבום. ואסורה לו לפי שהיתה תחלה אשת אחיו מאמו ואסורה לו עולמית, דכתיב (שם) ערות אשת אחיד, ודרשינן אחיד בין מן האב בין מן האם: **ואשת אחיו שלא היה בעולמו.** כגון ראובן שמת בלא בנים, ונולד לו אח לאחר מיתה ושמו לוי **[י]**, ויבם שמעון את אשתו ולו אשה אחרת, ומת בלא בנים, ונפלו שתייהן לפני לוי, שתייהן פטורות, לפי שאשת ראובן שנשאת לשמעון אסורה ללוי בכרת, לפי שמעטה הכתוב מיבום לוי, שנאמר (דברים כה) כי ישבו אחים יחדו, שהיתה להם ישיבה אחת בעולם **[יא]**. הלכך כשמת ראובן, נאסרה על לוי אסור עולם כאשת אח שיש לו בנים. ואף על פי שעשה נפלה מפת נשואי שמעון שהיה בעולמו, אסורה לו מחמת ראובן. וכשם שהיא אסורה, כך צרתה אסורה: **וכלתו.** שמת בנו, ונשאה אחיו. וכלתו אסורה עליו אסור עולם ואפלו אחר שמת בנו: **וכלן אם מתו.** כגון שמתה בתו קדם מיתת אחיו או שמאנה בו. ואף על פי שאין מאון אלא ביתומה קטנה שהשיאוה אמה ואחיה, משפחת לה שמאנה בחיי אביה, כגון שהשיאה אביה לאחר ונתגרשה בעודה קטנה, ששוב אין לאביה רשות בה, ונשאת לאחי אביה בעודה קטנה, אז יוצאה במאון, דקרינן לה לקמן יתומה בחיי האב. ואם מאנה באחיו או נתגרשה ממנו, או נמצאה אילונית שמקחה מקוח טעות וכאלו לא הייתה אשת אחיו

מעולם **יב**, צרתה מתִיבמת: **אילונית**. לשון איל, הזכר מן הצאן. וסימניה מפרשים, שאין לה שדים פנשים, ואין לה סימנים, וקולה עבה כאיש, ואין לה שפולי מעים פנשים, כלומר שאותו מקום אינו בולט מגופה פערות שאר הנשים: **ואי אתה יכול לומר וכו'**. שכבר ילדו מאחר קדם שנשאו לאחיו, הלכך לאו אילוניות נינהו. ומאון נמי ליכא, שהרי גדולות הן, ואין ממאנת אלא קטנה. ותנא דידן דלא חשיב אמו בכלל הנשים שפוטרות צרותיהן, סבר לה כמאן דאמר שאין אדם נושא אנוסת אביו ומפתת אביו. אבל לדברי האומר נושא אדם אנוסת אביו ומפתת אביו, והיא הלכה, אפשר שתנשא אמו לאחיו מאביו, וכשימות בלא בנים נמצאת אמו נופלת לפני בנה ליבום, ונמצאו שש עשרה נשים פוטרות צרותיהן, ואמו אחת מהן. וכן הלכה:

פרק א - משנה ב

כשם שבתו פטורה. שהרי אסורה לו, ואין שם אח אלא הוא, כד צרתה פטורה: **הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני**. היכא דיש אח אחר ששתייהן מתרות לו, ואינן פטורות, שהרי יש כאן מצות יבום, ומתיבמת האחת והשניה פטורה, דכתיב (דברים כה) את בית אחיו, בית אחד הוא בונה ואין בונה שתי בתים. ואם יבם אחיו השני את צרת בתו ולו אשה אחרת ומת בלא בנים וחזרו ונפלו לפניו: **כשם שצרת בתו פטורה**. שנאסרה עליו משעת נפילת אחיו הראשון, כד צרת צרתה, אשת אחיו השני האחרת, פטורה, שזו פטרתה, שצרת ערוה פוטרת צרתה: **ואפלו הם מאה**. אחים, והלכה צרת צרתה של בתו ונתיבמה לאחיו השלישי, ולו אשה אחרת ומת בלא בנים, שתייהן אסורות על זה. וכן לעולם: **צרתה מתרת**. להתיבם. שהרי בשעת זקת יבום אינה צרתה: **וכל היכולה למאן**. שהיא קטנה הערוה, ויכולה למאן ולא מאנה, ומת אחיו, הואיל וקדושיה אינן אלא מדרבנן וזקה שלה אינה אלא מדרבנן, אינה פוטרת צרתה מן החליצה. ולהתיבם אסורה, שנראית כצרת ערוה:

פרק א - משנה ג

שש עריות חמורות מאלו. ומה היא חמרא שלהן, שנשואות לאחרים, ואינן יכולות להנשא לאחיו של זה מאביו, ואם מתו בעליהן שהן נכרים אצל זה, צרותיהן מתרות לנשא לזה, שאין צרת ערוה אסורה אלא

בְּנוֹפֶלֶת לִפְנֵי לִיבוֹם מֵאָחִיו [טו]. וּרְבֵנוּ מֹשֶׁה בַּר מִיָּמוֹן פִּרַשׁ, אִם נִשְׂאוּ
 בְּעֵבֶרָה לְאָחִיו, וּמֵת בְּלֹא בָּנִים וְנִפְלוּ לִיבוֹם לִפְנֵי, צְרוּתִיהֶן מִתְרוֹת, שְׂאִין
 אֵלוּ צְרוֹת עֲרוּהָ, הוֹאִיל וְלֹא הָיוּ קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין לְאָחִיו בְּאוֹתָן עֲרִיֹת:
 אִמּוֹ. אִינְהָ יִכּוֹלָה לְהַנְשֵׂא לְאָחִיו מֵאָבִיו, שְׁהָרִי הִיא לוֹ אִשְׁתְּ הָאָב, לְדַבְרֵי
 הָאוֹמֵר שְׂאֵנוּסֵת אָבִיו אֲסוּרָה. וְלַעֲיֹל פִּרְשֵׁתִי שְׂאִין כֵּן הִלְכָה, אֶלֶּא אִמּוֹ
 פּוֹטְרֵת צְרָתָהּ, שְׁהִיא יִכּוֹלָה לְהַנְשֵׂא לְאָחִיו מֵאָבִיו: **אִשְׁתְּ אָבִיו, אִשְׁתְּ אָחִיו**
מֵאָבִיו. [שְׁהִיָּה לוֹ בָּנִים] וְאַחֹת אָבִיו, כֵּלָן אֲסוּרוֹת לְאָחִיו כְּמוֹ שְׂאֵסוּרוֹת עָלָיו,
 וְאִין בְּהֵם צַד יָבוֹם עַל זֶה לְעוֹלָם. וְאִם נִשְׂאוּם אַחֲרִים וְלָהֶם נָשִׁים אַחֲרוֹת
 וּמֵתוּ, צְרוּתִיהֶן מִתְרוֹת לְנִשְׂא לָזֶה. וְכֵן אִם נִשְׂא אוֹתָהּ אָחִיו בְּעֵבֶרָה וּמֵת
 בְּלֹא בָּנִים, צְרוּתִיהֶן מִתְרוֹת:

פרק א - משנה ד

בֵּית שְׂמַאי מְתִירִין. צְרַת עֲרוּהָ לְהַתְיַבֵּם לְאָחִיו. דְּלִית לָהּ הֵךְ דְּרִשָּׁה
 דְּלַצְרָר: **חֲלָצוּ.** הַצְרוֹת מִן הָאָחִין: **בֵּית שְׂמַאי פּוֹסְלִין.** הַצְרוֹת מִן הַכְּהֻנָּה,
 שְׁחֲלִיצְתָן חֲלִיצָה: **וּבֵית הֵלֵל מְכַשְׂרִין.** שְׁחֲלִיצְתָן שְׁלֹא לְצַרְדָּה הִיתָה, וְהָרִי
 הִיא כְּחוֹלְצַת מִן נְכָרִי: **נְתִיבָמוּ.** לְאָחִין: **בֵּית שְׂמַאי מְכַשְׂרִין.** אוֹתָן
 לְכַהֲנִים אִם נִתְאַלְמְנוּ מִיבְּמִיהֶם: **וּבֵית הֵלֵל פּוֹסְלִים.** שְׁנַבְעֵלוּ לְאֲסוּר
 לָהֶם, וְהִנְבְּעֵלֶת לְאֲסוּר לָהּ עֲשָׂאָה זֹנָה, וְזֹנָה אֲסוּרָה לְכַהֵן: **לֹא נִמְנָעוּ.**
 וְאִף עַל פִּי שְׂבָנֵי הַצְרוֹת שְׁנִתְיַבְּמוּ כְּדַבְרֵי בֵּית שְׂמַאי מִמְזָרִים הֵם לְבֵית
 הֵלֵל, שְׁהָרִי בְּאֲסוּר אִשְׁתְּ אָחִי הֵם עֲלֵיהֶם וְאִשְׁתְּ אָחִי בְּכַרְתָּ, וּבְנֵי חִיבֵי
 כְּרִיתוֹת מִמְזָרִים הֵם, אִף עַל פִּי כֵן לֹא נִמְנָעוּ בֵּית הֵלֵל מִלְשֵׂא נָשִׁים מִבֵּית
 שְׂמַאי, לְפִי שְׁהָיוּ מוֹדִיעִים לָהֶם אוֹתָן הַבָּאוֹת מִן הַצְרוֹת וּפּוֹרְשִׁין מֵהֶן:
אֵלוּ עַל גְּבֵי אֵלוּ. מִשְׂאִילִים כְּלִיהֶם אֵלוּ לְאֵלוּ. וּבְגִמְרָא פְּרִיָּדָה אֶהָא דְתַנְּן
 בֵּית שְׂמַאי מְתִירִין אֶת הַצְרוֹת לְאָחִים וּבֵית הֵלֵל אוֹסְרִים, קָרִי כָּאֵן לֹא
 תִּתְגַּוְּדוּ, לֹא תַעֲשׂוּ אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת [כא]. וּמְשַׁנֵּי, כְּגוֹן בֵּית דִּין אֶחָד בְּעִיר
 אַחַת, פִּלְג מוֹרִים כְּבֵית שְׂמַאי וּפְלַג מוֹרִים כְּבֵית הֵלֵל. אֲבָל שְׁנֵי בְּתֵי דִינִים
 בְּעִיר אַחַת, וְכָל שְׂכָן שְׁנֵי בְּתֵי דִינִים בְּשִׁתֵּי עִירוֹת, לִית לֹן בְּהָ:

פרק ב

כיצד אשת אחיו וכו'. פוטרת צרתה: **ונולד להן אח.** ומצאה זקוקה ליבם, ועליו אסורה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו: **ואחר כד יבם השני את אשת אחיו.** ולו אשה אחרת: **ומת.** בלא בנים: **הראשונה.** היא אשת הראשון, שנפלה לפניו כבר פעם אחת, יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו: **עשה בה.** זה שמת: **מאמר.** פרוש שקדשה בכסף [ב]. וביבמה קדושין של כסף אינם קדושין גמורים אלא מדברי סופרים, שאין היבמה נקנית ליבם להיות כאשת איש גמורה עד שיבא עליה, וזה לא הספיק לכנסה עד שמת: **שניה חולצת.** ולא מפטרה משום צרת ערוה, דלאו צרתה ממש היא: **ולא מתלבמת.** משום דמאמר קונה מקצת והוא לא צרת ערוה במקצת. וכל מקום שאין שם קדושין גמורים חולצת ולא מתלבמת:

ומת. המיבם: **מיבם לאיזו שירצה.** ופוטרת חברתה. ולאו אעשה בה מאמר קאי, אלא ארישא קאי דקתני הראשונה אסורה וכו', וקאמר רבי שמעון כיון שכשנולד כבר נתלבמה, ולא היתה על זה בזיקת נשואי אחיו הראשון מעולם, מתרת לו [ה]. ואין הלכה כרבי שמעון:

לא חולצת ולא מתלבמת. צרתה, וכל שכן היא. וכן אילונית [ז], דכתיב (דברים כה) אשר תלד, פרט לאילונית. וכן אשת סריס חמה ואנדרוגינוס, לא חולצת ולא מתלבמת, שנאמר (שם) ובן אין לו, פרט לאלו שאין ראוי להיות להם בנים. ואשת גר ואשת עבד משחרר, לא חולצות ולא מתלבמות, שאין אחוה לגרים ולא לעבדים. אבל עקרה וזקנה, או חולצות או מתלבמות: **אחותה.** של ערוה: **כשהיא יבמתה.** כגון שנפלו לו שתי אחיות משני אחיו, והאחת אסורה עליו משום ערוה, כגון שהיא חמותו או בלתו [ח]: **חולצת או מתלבמת.** דהשתא לא פגע באחות זקוקתו, משום דערוה לאו

וְאִינוּ יוֹדְעֵי אֵיזוֹ קִדְשׁ. וְאֶסוּר בְּשִׁתְיָהוֹן, מְשׁוּם דְּכָל חֲדָא וְחֲדָא אִיכָא לְמִימַר זֶה אַחוּת אִשָּׁה: **חולץ לשתייהן**. דְּלֹא יָדַע אֵיזוֹ הִיא יְבָמְתוֹ. וּמְחַלְץ לְחֲדָא וְלִיְבוּמֵי לְאִידָד, לֹא אֶפְשָׁר, לֹא אֶפְשָׁר, וְדַאחוּת חְלוּצָתוֹ הִיא, וְאֶסוּרָה לוֹ מִדְּרַבְּנֵי בְּחֵיָהּ. וְיְבוּמֵי בְּרִישָׁא נְמִי לֹא, דְּדַלְמָא לֹא זֶה הִיא יְבָמְתוֹ וְקִפְגַּע בְּאַחוּת זְקוּקְתוֹ דְּהוּיָא כְּאַשְׁתּוֹ: **היו לו שנים, אחד חולץ**. תְּחַלְּהָ לְאַחַת, וְהַשְׁנִי אִם רָצָה לִיְבָם לְשִׁנְיָה מִיְבָם, שְׁאַם זֶה יְבָמְתוֹ שְׁפִיר, וְאִם אַחוּתָהּ הִיא, לֹא פִגַּע בְּאַחוּת זְקוּקְתוֹ, מְשׁוּם דְּחַלְיָצָה דְּהוּיָא אֶפְקַעְתָּא לְזָקָה: **קדמו וכןסו**. קִדְּם שְׁנַמְלְכוּ בְּבֵית דִּין **[כח]**: **אין מוציאין אותן מידם**. מְשׁוּם דְּכָל חֲדָא וְחֲדָא אִמְר, אֲנָא שְׁפִיר נְסִיבִי. וְאִי נְמִי הוּי אִיפְכָא, שְׁהִרְאִשׁוֹן שְׁכַנְס לִיְבוּם כְּנִס אַחוּת זְקוּקְתוֹ, הֵהִיא שְׁעֵתָא הוּא דְּעַבְד אֶסוּרָא, וּמִשְׁבָּא אַחֵיו וְיְבָם אֶת הַשְׁנִיָּה שֶׁהִיא יְבָמְתוֹ, פִּקְעָא זְקָתָה לְמִפְרַע מֵאִידָד:

ז **משנה** **-** **ב** **פרק**

שנים שקדשו שתי אחיות. וְהֵם נְכָרִים: **זו חולץ לשתייהן כו'**. מְשׁוּם דְּכָל חֲדָא מְנִיְהוּ אֶסוּר לִיְבוּמֵי, דְּדַלְמָא כָּל חֲדָא וְחֲדָא פִּגַּע בְּאַחוּת זְקוּקְתוֹ: **היחיד חולץ לשתייהן**. שְׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִיְבָם, לֹא קִדְּם חְלִיצָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם מְשׁוּם אַחוּת זְקוּקָה, וְלֹא לְאַחַר חְלִיצָה מְשׁוּם אַחוּת חְלוּצָה. לְפִיכָד הוּאִיל וְאֶסוּר לִיְבָם יְחַלְץ תְּחַלְּהָ לְשִׁתְיָהוֹן, כְּדִי לְהוֹצִיא אוֹתָהּ שֶׁהִיא יְבָמְתוֹ מֵאֶסוּר יְבָמָה לְשׁוּק: **והשנים אחד חולץ**. לְאַפְקוּעֵי זְקָה מֵאַחֵיו אִם זֶה יְבָמְתוֹ, וְתִשְׁתַּרְי אַחוּתָהּ לְשִׁנְיָה מִמָּה נִפְשָׁד, אִי יְבָמְתוֹ הִיא, שְׁפִיר, וְאִי אַחוּתָהּ הִיא, הֵיא פִּקְעָה זְקָת הַיְבָמָה מְנִיָּה בְּחַלְיַצַת אַחֵיו: **אחיו של זה מיבם חלוצתו של זה**. מִמָּה נִפְשָׁד, אִם זֶה יְבָמְתוֹ שְׁפִיר נְסִיב, שְׁהִרִי אַחֵיו לֹא חָלַץ לָזוֹ אֶלָּא לְאַחוּתָהּ שֶׁלֹּא הִיָּתָה יְבָמְתוֹ וְאִינָהּ כְּלוּם. וְאִי לָאוּ יְבָמְתוֹ הִיא שְׁפִיר נְסִיב, נְכָרְיָהּ הִיא, דְּאִי מְשׁוּם אַחוּת זְקוּקָה לִיכָא, שְׁהִרִי חָלַץ אַחֵיו אֶת אַחוּתָהּ שֶׁהִיא יְבָמְתוֹ וּפִקְעָה זְקָה. וְאִי מְשׁוּם יְבָמָה לְשׁוּק, הִרִי חְלִיצָה זֶה מֵאַחֵי בְּעֵלָה: **קדמו שני אחיו**. שֶׁל אֶחָד וְחַלְצוּ לְשִׁתְיָהוֹן מְשׁוּם דְּלֹא יָדְעֵי אֵיזוֹ הִיא יְבָמְתוֹ: **לא יבמו**. שְׁנֵי אַחִים הָאֲחֵרִים זֶה אֶת זֶה וְזֶה אֶת זֶה, מְשׁוּם דְּקָמָא דְּנְסִיב אִית לִיה לְמִימַר זֶה הִיא אַחוּת זְקוּקְתוֹ: **אלא אחד חולץ**. תְּחַלְּהָ, לְאַחַת: **ואחד מיבם**. לְשִׁנְיָה, מִמָּה נִפְשָׁד, אִי יְבָמְתוֹ הִיא שְׁפִיר, וְאִי לָאוּ, בְּאַחוּת זְקוּקָה לֹא פִגַּע, שְׁהִרִי חָלַץ אַחֵיו לִיְבָמְתוֹ. וְיְבָמָה לְשׁוּק לֹא הוּי, שְׁהִרִי חְלִיצָה מֵאַחֵי בְּעֵלָה: **ואם קדמו**. אֵלּוּ שְׁנֵים אַחֲרוֹנִים וְכַנְסוּ אַחַר חְלִיצַת שְׁנֵים הָאֲחֵרִים וְלֹא בָּאוּ לְמִלְדָּא בְּבֵית דִּין, אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ, כְּדַפְרִישִׁית, שְׁהִרִי אִין כָּאן אֶלָּא סַפְק אֶסוּר אַחוּת זְקוּקָה בְּנִשְׁוִאי רֵאשׁוֹנָה, וְאִיכָא לְמִימַר קָמָא דְּנְסִיב יְבָמְתוֹ הִיא וְשְׁפִיר נְסִיב, וּבִתְרָא נְמִי שְׁפִיר נְסִיב נְכָרְיָהּ, וְאִי נְמִי הוּי אִינְסִיבָא אִיפְכָא וְקָמָא פִּגַּע בְּאַחוּת זְקוּקָה, כִּינּוֹן שְׁבָא שְׁנֵי וְיְבָם פִּקְעָה זְקָתָה מֵאַחֵיו וְהִתְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ,

פרק ב - משנה ח

מצוה בגדול ליבם. דדרשינן ולקחה לו לאשה ויבמה והיה הבכור, המיבם
 יהא בכור [לג]. אשר תלד, ואותה יבמה תהא ראויה לילד, פרט לאילונית.
 יקום הבכור [לד] היבם על שם אחיו לנחל אותו, ולא יחלקו אחיו עמו:
 הנטען על אשת איש. החשוד על אשת איש [לז]: והוציאוה. בית דין
 מתחת בעלה, בשביל זה שאסרה עליו, והלך זה ונשא: יוציא.
 דמדאורייתא אסורה נמי לו כמו שאסורה לבעל, כדדרשינן מנטמאה
 נטמאה שתי פעמים, אחד לבעל ואחד לבעל. ודוקא הנטען על אשת איש,
 אבל נטען על הפנויה, נראה דמצוה לכנס, כדאשכחן גבי אונס (דברים כב)
 ולו תהיה לאשה:

פרק ב - משנה ט

המביא גט ממדינת הים. צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם. וטעמא
 מפרש בגטין, למר משום שאין בקיאתו לשמה, ולמר שאין עדים מצויין
 לקימו: לא ישא את אשתו. משום דאדבוריה סמכינן [לח]: מת הרגתיו
 וכו'. הואיל ועל עדותו נשאת, איכא לזות שפתיים, שפא עיניו נתן בה
 והעיד עדות שקר עליה. אבל תנשא לאחר, דאשה נשאת בעד אחד [לט]:
 רבי יהודה אומר הרגתיו לא תנשא אשתו. בעדותו אפלו לאחר, מפני
 שהוא רשע, והתורה אמרה אל תשת רשע עד. ואין הלכה כרבי יהודה,
 דקימא לו אין אדם משים עצמו רשע, דאדם קרוב אצל עצמו. ומהימנינן
 ליה שנהרג, אבל לא מהימנינן ליה במאי דאמר שהוא הרגו. והלכך אפלו
 כי אמר הרגתיו תנשא אשתו: הרגנוהו תנשא אשתו. מפרש בגמרא,
 באומר אני הייתי עם הורגיו [מ] אבל אני לא הרגתיו:

בְּנֵדָר. שְׁנֵדְרָה הַנָּאָה מִבְּעֵלָה וְלֹא הִפְרָ לָהּ, וּבָאת לְחֻכְם לְהַתִּיר לָהּ וְלֹא מִצָּא פֶתַח לְחֻרְטָה: **לֹא יִשְׁאַנָּה**. מִשּׁוּם חֲשָׁד: **שֶׁהוּא בֵּית דִּין**. כְּלוּמַר, מֵאוּן אוֹ חֲלִיצָה לֹא עָשָׂה חֻכְם זֶה בִּיחִידִי, מִשּׁוּם דְּקִימָא לָן חֲלִיצָה וּמֵאוּנִים בְּשָׁנִים וּשְׁלֹשָׁה **[מא]** לֹא חֲשִׂידִי. אֲבָל הִתֵּר נְדָרִים בְּיַחֲדִי מִמָּחָה: **וְכֻלָּן**. הַחֻכְם וְהַמְּבִיא גִט וְהַמְּעִיד עַל הָאִשָּׁה לְהַשִּׂיאָהּ, דִּתְנִן בָּהּ לֹא יִכְנַס, אִם הָיוּ לָהּ נָשִׁים בְּשַׁעַת מַעֲשֶׂהָ, וְיָמְתוּ אַחַר כָּךְ, מִתְּרוֹת לְהַנְשֵׂא לָהֶם דֶּהֲשִׁתָּא לִיכָא חֲשָׁד: **וְכֻלָּן**. הַנָּשִׁים הִלְלוּ: **שֶׁנִּשְׂאוּ לְאַחֵרִים**. כְּשִׁאֲסָרָה הַחֻכְם אוֹ כְּשֶׁהֶעִיד הָעֵד שְׁמַת בְּעֵלָה, וְיָמְתוּ הַבְּעֵלִים הַשְּׁנִיִּים: **מִתְּרוֹת לְנִשְׂא**. לְחֻכְם וְלָעֵד **[מד]** וְלַמְּבִיא גִט: **וְכֻלָּן מִתְּרוֹת לְבִנְיָהֶם וְלְאַחֵיהֶן**. שֶׁל אֱלוֹ הַמִּתְּוִירִים אוֹתָן. וְאִינָן אֲסוּרוֹת אֶלָּא לָהֶם לְבָדִם, דְּאִין אָדָם חוּטָא בְּשִׁבִיל בְּנוֹ אוֹ בְּשִׁבִיל אַחִיו. וְכָל הַנִּי דְּאֲמַרִּין לֹא יִכְנַס, אִם כְּנַס אִינוֹ מוֹצִיא **[מו]**, חוּץ מִהַנְּטָעֵן עַל אִשְׁתֵּי אִישׁ, שְׂאִם הוֹצִיאָוּהָ בֵּית דִּין מִתַּחַת בְּעֵלָה בְּעֵדִים וּרְאָיָה בְּרוּרָה **[מז]**, אֶפְלוּ אִם כְּנַס יוֹצִיא. וְאִם בָּאוּ עֲדֵי דְבַר מְלַעַר בְּלִבָּד, כְּגוֹן שֶׁרָאוּ אָדָם יוֹצֵא וְהָיָא חוֹגְרֵת בְּסִנְרָ אוֹ אָדָם יוֹצֵא וְהָיָא עוֹמְדָת מַעַל הַמָּטָה וְכִיּוֹצֵא בָּזָה, אִם כְּנַס לֹא יוֹצִיא. וְאִם לְאַחַר שֶׁבָּאוּ עֲדֵי דְבַר מְלַעַר יוֹצֵא קָלָא וְלֹא פְּסִיק, שְׁעָמַד הַקּוֹל יוֹם וְחָצִי, אִם כְּנַס יוֹצִיא, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ לוֹ בְּנִים מִמֶּנָּה **[מח]**, שְׂאִזְ אִינוֹ מוֹצִיא כְּדִי שְׂלֵא לְהוֹצִיא לַעֲזָ עַל בְּנָיו:

אַרְבַּעַה אַחִין. חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְּנַבְּמוֹת. דְּכִינָן דְּתַרְוַיְהוּ זְקוּקִין לְהָאִי וְלְהָאִי, קָמָא דְּמִיבָם פְּגַע בְּאַחוֹת זְקוּקָתוֹ דְּהוּיָא כְּאַשְׁתּוֹ **[ג]**: **בֵּית שְׂמַאי** אוֹמְרִים יְקִימוּ וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים יוֹצִיאֻוּ. בְּגִמְרָא מִפְּכִינָן לָהּ, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים יוֹצִיאֻוּ וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים יְקִימוּ. דְּבִכָּל מְקוֹם בֵּית שְׂמַאי לְחַמְרָא וּבֵית הַלֵּל לְקָלָא חוּץ מִהַמְּקוֹמוֹת הַיְדוּעִים מְקַלֵּי בֵּית שְׂמַאי וּמַחְמְרֵי בֵּית הַלֵּל. וְהַכִּי אֲמַרִּין בְּעֵלְמָא, בֵּית שְׂמַאי בְּמְקוֹם בֵּית הַלֵּל אִינָהּ מְשָׁנָה, כְּלוּמַר, כָּל הֵיכָא דְּאֲשַׁכְּחָן בְּמְשָׁנָה בֵּית שְׂמַאי מְקִילִין, וּבֵית הַלֵּל הוּא שְׁדַרְכָן לְהַקֵּל וְנִמְצָאוּ עֵתָהּ בֵּית שְׂמַאי עוֹמְדִים בְּמְקוֹם בֵּית הַלֵּל, אִינָהּ מְשָׁנָה וּמִשְׁבַּשְׁתָּא הִיא וְצָרִיךְ לְהַפְּכָהּ, אֶלָּא אִם כֵּן הִיא מִהַמְּשָׁנִיּוֹת

הִידוּעוֹת שֶׁהֵם מְקַלֵּי בַּיִת שְׁמַאי וּמַחֲמֵרֵי בַּיִת הַלֵּל. וּבִמְסַכֶּת עֲדוּת מִנֵּי
לָהּ בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְקַלֵּי בַּיִת שְׁמַאי וּמַחֲמֵרֵי בַּיִת הַלֵּל:

פרק ג - משנה ב

אסור ערוה. כְּגוֹן חֲמוֹתוֹ וְאִם חֲמוֹתוֹ: **וּמִתֵּר בְּאַחוּתָהּ.** דָּלְאוּ אַחוֹת
זְקוּקָתוֹ הִיא, דְּעֶרְוָה לֹא רְמִיָּא קַמִּיהָ לְיַבּוּמֵי: **אֲסוּר מְצוּהָ.** רְמִיָּא קַמִּיהָ
מִדְּאוּרֵיתָא, הִלְכָּד אֲסוּר בְּאַחוּתָהּ, דְּאַחוֹת זְקוּקָתוֹ הִיא:

פרק ג - משנה ג

אַחוּתָהּ כְּשֶׁהִיא יְבָמָתָהּ. אַחוּתָהּ שֶׁל עֶרְוָה כְּשֶׁהִיא יְבָמָתָהּ אֲשֶׁת אַחִי
בְּעֵלָהּ, כְּשֶׁנּוֹכַלְתָּ עִמָּה לְיַבּוּם: **אוֹ חוֹלְצָת אוֹ מִתְיַבָּמָת.** דָּלְאוּ אַחוֹת זְקוּקָתוֹ
הִיא, דְּעֶרְוָה לֹא רְמִיָּא קַמִּיהָ:

פרק ג - משנה ד

וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר. טַעֲמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּכָתִיב (ויקרא יח) וְאִשָּׁה אֶל אַחוּתָהּ
לֹא תִקַּח לְצָרָר, בְּשַׁעֲהָ שֶׁנַּעֲשׂוּ צָרוֹת זֶה לְזֶה [יא], כְּגוֹן הַכָּא שֶׁשְּׁתִּיָּהוּן זְקוּקוֹת
לוֹ לְיַבּוּם, לֹא יִהְיֶה לָּד לְקוּחִין לֹא בְּזוֹ וְלֹא בְּזוֹ. וְאִין הִלְכָּהּ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

פרק ג - משנה ה

וְאֶחָד מִפְּנֵיהֶן. בְּלֹא אִשָּׁה [יד]:
אֲשֶׁתוֹ עָמוּ. דְּקִסְבְּרֵי בַּיִת שְׁמַאי בְּעֵלְתָּ מֵאֲמֵר הִיא חֲשׂוּבָה כְּכַנּוּסָה [טו],

וּכְשֶׁנִּפְלָה אַחוּתָהּ לְאַחַר כֵּן לֹא מִתְסַרָּה מִשּׁוּם אַחוּת זְקוּקָה: וְהִלְלָה תִצְאָה.
אֵף מִן הַחֲלִיצָה [יט], מִשּׁוּם אַחוּת אִשָּׁה: מוֹצִיא אִשְׁתּוֹ בְּגִט. דְּלֹא אֵלִים
מֵאֲמָר לְשׁוּנָה כְּכַנּוּסָה, וְזוֹ אוֹסְרֶתָּה מִשּׁוּם אַחוּת זְקוּקָה. וְצָרִיכָה גִּט מִפְּנֵי
הַמֵּאֲמָר דִּהְיוּ קְדוּשֵׁין בְּמִקְצֵת וְלֹא פְקַעֵי קְדוּשֵׁין בְּלֹא גִּט, וְצָרִיכָה חֲלִיצָה
דִּהוּאִיל וְלֹא הָיוּ מֵאֲמָר קְדוּשֵׁין גְּמורִין עֲדִין זְקוּקָתוֹ הִיא וְצָרִיכָה חֲלִיצָה
לְזֻקְתָּהּ. וּבְרִישָׁא יְהִיב לָהּ גִּטָּא, וְהִדַּר חֲלִיץ לָהּ. וְכֵן הִלְכָה:

פרק ג - משנה ו

נְכָרִית. שְׂאִינָה קְרוּבָה לֹא לְזוֹ וְלֹא לְזוֹ: נְכָרִית חוֹלְצֵת וְלֹא מִתִּיבָמֶת. הוּא
הַדִּין אֵף עַל גַּב דְּלֹא עָשָׂה בָּהּ מֵאֲמָר, וּמֵת, נְכָרִית מִחֲלַץ חֲלָצָה יְבוּמִי לֹא
מִיבָמָה, דִּהוּיָא לָהּ צָרַת אַחוּת אִשָּׁה בְּזָקָה. וְהֵאֵי דְקִתְּנֵי מֵאֲמָר, לְאַפּוֹקֵי
מִדְּבִית שְׂמַאי דְאֲמַרֵי מֵאֲמָר קוֹנָה קִנְיָן גְּמור וְאֶפְלוּ חֲלִיצָה נְמִי לֹא תִבְעֵי,
קֹא מִשְׁמַע לָן דְּצָרִיכָה חֲלִיצָה [כ]:

פרק ג - משנה ז

שְׂעָה אַחַת. בְּנִפְיָלָה רֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁנִּפְלָה מֵאַחֵיו הֵרֵאשׁוֹן, שְׂאֵז הִיְתָה אִשְׁתּוֹ
קִיָּמַת וְהִיְתָה זֹאת אֲסוּרָה עָלָיו כְּאִשְׁתְּ אַח שְׂיֵשׁ לוֹ בְּנִים. וְצָרְתָּה הַנְּכָרִית
לֹא אֶתְפָּרֵשׁ דִּינָהּ, וּמִסִּתְּבָרָא דְחוֹלְצֵת וְלֹא מִתִּיבָמֶת [כב]:

פרק ג - משנה ח

וְכָלֵן. חֲמֵשׁ עָשָׂרָה עֲרִיּוֹת, שְׁהִיּוּ בְּהוֹן לְאַחֵיו קְדוּשֵׁי סֶפֶק אוֹ גְּרוּשֵׁי סֶפֶק,
דִּהוּיָא סֶפֶק צָרַת עֲרוּהָ: חוֹלְצֵת. וְלֹא מִפְּטָרָה בְּלֹא כְּלוּם, דְּדַלְמָא לָאוּ צָרַת
עֲרוּהָ הִיא: סֶפֶק קְרוּב לֹא. שְׁהִיּוּ שְׂמִנָּה אֲמוֹת מְצַמְצָמוֹת בִּינֵיהוֹן בְּרִשׁוֹת
הַרְבִּים [כד], וְאַרְבַּע אֲמוֹת שֶׁל אָדָם קוֹנוֹת לוֹ שָׁם, וְזָרְקוּ סֶפֶק בְּאַרְבַּע
אֲמוֹתָיו סֶפֶק בְּאַרְבַּע אֲמוֹתֶיהָ:

זקת שני יבמין. דכל זמן שלא כנסה זה עדין זקת ראשון עליו, ונתוספה עליו זקת שני בשביל המאמר, וכשמת נותרו עליה זקת שני יבמין: רבי שמעון אומר וכו'. דקסבר מספקא לן אי מאמר קונה לגמרי או לא קני כלל, לכך מיבם לאיזו שירצה, דאי מאמר קני לא הוי עלה אלא זקת שני, ואי מאמר לא קני לא הוי עלה אלא זקת הראשון: וחולץ לשניה. דחדא לא מפטרה בביאת אידך, דדלמא מאמר לא קני והווי שתי יבמות הבאות משני בתים. ויבומי תרויהו לא, דדלמא מאמר קני והווי שתי יבמות הבאות מבית אחד. ואין הלכה כרבי שמעון. ואף על גב דאמרין במתניתין דזיקת שני יבמין דאורייתא מקרא דיבמה יבא עליה, בגמרא מוכח דזיקת שני יבמין דרבנן היא, גזרה שפא יאמרו שתי יבמות הבאות מבית אחד מתבמות: {כח}

היו אחיו. אף משום אשת אח וכו'. אף על גב דקימא לן אין אסור חל על אסור, אית ליה להאי תנא דבאסור כולל ואסור מוסיף ואסור בת אחת כי הקא {ל}, אסור חל על אסור, וחיב להביא קרבן על כל אסור ואסור: ומפרישין אותן. שלא לחזר לבעליהן: שפא מעברות הן. והולדות ממזרים, ובעינן הבקנה בין זרע כשר לזרע פסול, שלא יתלו העברים בבעליהן: ואם היו כהנות. בנות כהנים {לא}: נפסלו מתרומה. מלאכל בתרומת בית אביה אפלו אחר מיתת בעלה, ואף על פי שנאנסה:

פרק ד - משנה א

החולץ ליבמתו. הוא מתר בקרובותיה. דלאו חליצה היא, דהא לא בעיא חליצה. וקרובות וקרובים דמתניתין הינו הנך דנאסרות על האיש מחמת אשתו וקרובים הנאסרים על אשה מחמת בעלה: **אם אין הולד של קימא**. שהיא נפל:

פרק ד - משנה ב

וחיבין בקרבן. שבעל אשת אח שלא במקום מצוה. והולד פשר ממה נפשך: **וחיבין אשם תלוי**. שכל דבר שחיבין על זדונו פרת ועל שגגתו חטאת, חיבין על לא הודע שלו אשם תלוי:

פרק ד - משנה ג

שומרת יבם. שהיא ממתנת ומצפה **[ד]** ליבם: **שנפלו לה נכסים**. מבית אביה: **מה יעשו בכתבתה**. מנה ומאתים ותוספת ונדוניא שהכניסה לו וקבל עליו אחריות **[ה]**: **ובנכסים הנכנסים ויוצאים**. נכסי מלוג, שכשהיא נכנסת נכנסין עמה וכשיוצאת מבעלה יוצאין עמה: **בית שמאי אומרים יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב**. דספק נשואה היא **[ו]**, וזוכה היבם בחצי ירשתה מספק, שהבעל יורש את אשתו, וזה שספק נשואה היא אצלו זוכה בפלגא: **נכסים בחזקתו**. נכסי צאן ברזל, בחזקתו. ולא פרשו בית הלל אי בחזקת יורשי האשה שהיו הנכסים שלה, אי בחזקת יורשי הבעל שאחריותם עליו **[ט]**. ולענין דינא יחלקו אפלו לדברי בית הלל:

פרק ד - משנה ד

כאשתו לכל דבר. שמגרשה בגט ולא בעיא חליצה, ומחזירה כשירצה ולא

מתסרא עליה : על נכסי בעלה הראשון. שיהיו קרקעות של בעלה הראשון
אחריו וערבאין על כתבתה. ואי לית לה כתבה מבעלה הראשון פותב
לה היבם כתבה על נכסיו, והיא מנה בלבד [יב] :

פרק ד - משנה ה

מצוה בגדול ליבם. פדילפינן מוהיה הבכור :

פרק ד - משנה ו

ובגדול. שהיה גדול האחים במדינת הים, ותלה גדול האחין שלפנינו בו
לומר המתינו לו, שהוא גדול ממני : **ובחרש ובשוטה.** עד שיבריאו. אין
שומעין לו : **עליך מצוה.** אף על פי שאחיד שבמדינת הים הוא גדול ממך,
פיון שאתה גדול האחין שלפנינו עליך מצוה, דשהויי מצוה לא משחינן :

פרק ד - משנה ז

הרי הוא כאחד מן האחין. ולא הפסיד חלקו בשביל שחלץ. דסלקא דעתך
אמינא לקנסיה הואיל והפסידה מיבום, שפסלה על האחים : **זכה בנכסי**
אחיו. ואפלו גרשה למחר, דיקום על שם אחיו אמר רחמנא, והרי קם :
נכסים של אב. דכתיב והיה הבכור, מה בכור אין לו בחיי האב, אף יבם
אין לו בחיי האב. ואין פו הלכה, אלא הכונס את יבמתו זכה בנכסי אחיו
ואפלו במקום אב : **אסור בקרובותיה.** כאלו היא אשתו, וכל קרובות
הנאסרות מחמת אשה גמורה אסורות מדרבנן בחלוצה : **בזמן שהיא**
קימת. אאחותה קאי ולא אשאר עריות : **מתר אדם בקרובת צרת**
חלוצתו. ולא אמרינן צרה בחלוצה שיהא אסור באחות צרת חלוצתו כמו
שהוא אסור באחות חלוצתו : **ואסור בצרת קרובת חלוצתו.** ראובן חלץ
ללאה, ורחל נשואה לנכרי [יז] ולזה צרה, ומת הנכרי, אסורה אותה צרה
לראובן. וטעמא הוי, שבזמן שלאה חולצת, מוליכה רחל אחותה עמה

לְבֵית דִּין, וְכִלֵּי עֲלָמָא לֹא יִדְעֵי לְהֵי מְנִיְהוּ חֲלִיץ, וְאִיכָא דְסַבְרֵי דְלָרַחֵל חֲלִיץ, וְכִי נָסִיב צָרַת רַחֵל דְּהִינּוּ צָרַת קְרוּבַת חֲלוּצָתוֹ אֲמַרֵי צָרַת חֲלוּצָתוֹ נָסִיב, דְּאִינְהוּ סַבְרֵי שְׁרַחֵל וְצָרַתָּה נָשִׂי אַחִיו הָיוּ, שְׁהָרֵי חֲלָץ לָרַחֵל. אָבֵל אִין הִיבְמָה מוֹלִיכָה צָרַתָּה עִמָּה בְּזִמְן שְׁחוּלְצָתָה, הִלְכָּךְ כִּי נָסִיב אַחוֹת הַצָּרָה לֹא אֲמַרֵי אַחוֹת חֲלוּצָה נָסִיב:

פרק ד - משנה ח

וְכֵן הַמְגֵרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְכוּ'. בְּגִמְרָא פְּרִיָד, וְכֵן סִלְקָא דְעֵתָךְ. אֲלָא אִימָא אָבֵל הַמְגֵרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְכוּ', שְׁאַחוֹת גְּרוּשָׁה מִדְּבַרֵי תוֹרָה וְלִכְךָ פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם, וְאַחוֹת חֲלוּצָה מִדְּבַרֵי סוֹפְרִים וְלִכְךָ חוּלְצָת וְלֹא מִתְיַבְמַת:

פרק ד - משנה ט

שׁוֹמְרַת יָבָם. מִמְתַּנְת לַיָּבָם: שְׁקַדֵּשׁ. אֶחָד מִן הָאֲחִים אֶת אַחוֹתָה אַחַר שְׁנִפְלָה זֹו לְפָנֶיהוּ וְהִזְקָקָה לְכָלֵן: הַמֵּתוּן. מִלְכָּנִס, דְּקָא פְּגַעְתָּ בְּאַחוֹת זְקוּקָה: עַד שְׁיַעֲשֶׂה אַחִיד מַעֲשֶׂה. שְׁיִכְנֹס אַחִיד אֶת הַיָּבָמָה אוֹ יַחֲלֵץ לָהּ וַיַּעֲקֹר אֶת זְקוּתָה מֵעֲלִיד: מֵתָה הַיָּבָמָה יִכְנֹס אֶת אִשְׁתּוֹ. דְּאֶפְלוּ כְּנִסָּה וּמֵתָה מֵתָר בְּאַחוֹתָה: מֵת הַיָּבָם. וְלֹא נוֹתֵר אַח אֲלָא זֶה שְׁקַדֵּשׁ אֶת אַחוֹתָה: מוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגִט וְאֶת אִשְׁתּוֹ אַחִיו בְּחֲלִיצָה. אָבֵל יְבוּמֵי לֹא, מִשּׁוּם דְּאַחוֹת גְּרוּשָׁתוֹ הִיא. וּבְגִמְרָא פְּסִיק הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּתִירָא:

פרק ד - משנה י

לֹא תַחֲלֵץ וְכוּ'. מִפְּרֵשׁ בְּגִמְרָא טַעְמָא, דְּכִתִּיב (דְּבָרִים כה) וְאִם לֹא יַחֲפֹץ הָאִישׁ לְקַחַת אֶת יְבָמָתוֹ וְעֵלְתָה יְבָמָתוֹ וְגו', הָא אִם יַחֲפֹץ יִיבָם, כָּל הָעוֹלָה לַיָּבוּם עוֹלָה לְחֲלִיצָה וְכָל שְׁאִינוּ עוֹלָה לַיָּבוּם אִינוּ עוֹלָה לְחֲלִיצָה [כא]: בְּתוּלוֹת. גְּזָרִינָן אִטוּ בְּעוֹלוֹת, וְאַרוּסוֹת אִטוּ נְשׂוּאוֹת, וְכֵן הִלְכָה. וְהִנֵּךְ שְׁלֶשֶׁה

קִדְשִׁים הֵם תְּשׁוּעִים יוֹם חוּץ מִיּוֹם שְׁמֵת בּוֹ בַעֲלָה אוֹ שְׁנַתְגֵּרֶשֶׁה בּוֹ וְחוּץ מִיּוֹם שְׁנַתְאָרְסָה בּוֹ : הַנְּשׂוֹאוֹת יִתְאָרְסוּ. דְּטַעַמָּא דְאֶסוּרָה כְּדִי לְהַבְחִין בֵּין זָרַע רֵאשׁוֹן לְזָרַע שְׁנִי [כג], שֶׁלֹּא תִלְדַּבּוּן סִפְקָא בִּן תְּשׁוּעָה לְרֵאשׁוֹן סִפְקָא בִּן שְׁבַעָה לְאַחֲרוֹן, וּבְאֶרוֹסוֹת לִיכָא לְמִימַר הָכִי : וְהָאֶרוֹסוֹת יִנְשְׂאוּ. דְּהָא לֹא אִיעֲבוּר מִרֵאשׁוֹן : חוּץ מֵאֶרוֹסָה שְׁבִיהוּדָה. שְׁהִיּוּ מִיַּחְדָּין אֶת הַכֶּלֶה וְאֶת הַחֲתָן בִּיהוּדָה קִדָּם כְּנִיסְתָּן לַחֲפָה כְּדִי שְׂיִהְיֶה רְגִיל וּמִשְׁחַק עִמָּה וְלֹא יִהְיֶה בְּשִׁים זֶה מְזַה בְּבַעֲלִילַת מְצוּה, לְכַדְּ חִישְׁיָן שְׁמָא בְּעַל : כָּל הַנְּשִׂים יִתְאָרְסוּ. מִשׁוּם דְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא מְפַלֵּג בֵּין אֶלְמָנָה לְגְרוּשָׁה וּמִתְנִיר לְאֶלְמָנָה לְאַרְסָה אֶפְלוּ תוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל יָמֵי אֲבָלָה, אֶתָּא רַבִּי יוֹסִי לְאַפְלוּגֵי עָלֶיהָ בְּהָא, וְאַסֵּר לְאֶלְמָנָה לְאַרְסָה תוֹךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁל יָמֵי אֲבָלָה :

פרק ד - משנה יא

אֲרַבְעָה אַחִים וְכוּ'. הוּא הַדִּין אֶפְלוּ נְשֵׂי טוֹבָא נְמִי, אִם אֶפְשָׁר בְּסַפּוּקִיהוּ, הֲרִשׁוּת בְּגִדוֹ לְכַנֵּס אֶת כָּלָן. וְהָאִי דְנִקְט אֲרַבַּע, עֲצָה טוֹבָה קִמְשָׁמַע לָן, אֲרַבַּע אֵין טְפִי לֹא, כִּי הִיכִי דְנִמְטִיָּהוּ עוֹנָה בְּחַדְשׁ [כד] : בִּיאָתָה אוֹ חֲלִיצָתָה שֶׁל אַחַת מֵהֶן פּוֹטֵרַת צָרְתָּהּ. וְלֹא מִיַּבְּס לְתַרְוִיָּהוּ, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו, בֵּית אֶחָד הוּא בּוֹנֶה וְאֵינּוּ בּוֹנֶה שְׁנֵי בָתִּים. וְלֹא חֲלִיץ לְתַרְוִיָּהוּ, שְׁכָּל שְׁאֵינּוּ עוֹלָה לְיָבוּם אֵינּוּ עוֹלָה לְחֲלִיצָה [כו], וְהוֹאִיל וְתַרְוִיָּהוּ כִּי הַדִּין לֹא סְלָקֵי לְיָבוּם כְּדִאֲמַרִּין בֵּית אֶחָד הוּא בּוֹנֶה, הָכִי נְמִי לֹא סְלָקֵי לְחֲלִיצָה : חוּלָץ לְפִסּוּלָה. וְלֹא יִפְסַל אֶת הַכֶּשֶׁרָה לְכַהֲנָה, שֶׁהַחֲלוּצָה פְּסוּלָה לְכַהֲנָה, וְלֹא יִשְׁפֹּד אָדָם מִי בּוֹרוֹ וְאַחֲרִים צָרִיכִין לָהּ :

פרק ד - משנה יב

הַמְחֲזִיר אֶת גְּרוּשָׁתוֹ. מִשְׁנַשְׂאֵת [כז] : וְהַנּוֹשֵׂא אֶת חֲלוּצָתוֹ. דְּקִימָא עָלֶיהָ בְּלֹא דְלֹא יִבְנֶה, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא בְּנָה שׁוֹב לֹא יִבְנֶה : וְהַנּוֹשֵׂא קְרוֹבַת חֲלוּצָתוֹ. דְּקִסְבֵּר רַבִּי עֲקִיבָא דְחֲלוּצָתוֹ כְּאִשְׁתּוֹ, שֶׁהַכְּתוּב קָרָאָה בֵּיתוֹ [כט], דְּכַתִּיב (שם) בֵּית חֲלוּץ הִנְעַל. וְקִסְבֵּר נְמִי רַבִּי עֲקִיבָא יֵשׁ מִמְזַר מַחֲבִיבֵי לְאוּיָן. וְאֵינָה הַלְכָה : קְרוֹבַת גְּרוּשָׁתוֹ. דְּגְרוּשָׁתוֹ כְּאִשְׁתּוֹ. וְאִמָּה וְאַחֻוּתָהּ חֲבִיבֵי כְּרִיתוֹת נִינְהוּ :

פרק ד - משנה יג

כָּל שְׂאֵר בֶּשֶׂר שֶׁהוּא בְּלֵא יָבֵא. כָּל קִרְבָּה שֶׁהִיא בְּלֵאוֹ **(לב)**, וְאֶפְלוּ אִין בְּהַ
כְּרַת: כָּל חִיבֵי כְּרַת. אֲבָל לֹא חִיבֵי לְאוּיִן. וְכֵן הֵלְכָה **(לג)**, שֶׁכָּל שְׂאֵסוּרוֹ
אֲסוּר כְּרַת הַנִּלְד מִמְזֵר, חוּץ מִן הַנֶּדֶה. אֲבָל מִחִיבֵי לְאוּיִן אִין הַנִּלְד מִמְזֵר:

פרק ה

פרק ה - משנה א

רִבֵּן גְּמִלְיָאֵל. אִין גִּט אַחַר גִּט. שְׁתֵּי יְבָמוֹת לְיִבָּם אֶחָד מֵאַח אֶחָד, וְנָתַן גִּט
לְרֵאשׁוֹנָה וְחִזַּר וְנָתַן גִּט לְשֵׁנִיָּה, לֹא נֶאֱסָרוּ קְרוּבוֹת הַשֵּׁנִיָּה עָלָיו לְמַהוּי
כְּגֵרוּשָׁתוֹ, דְּמַכִּי יִהְיֶיב גִּט לְרֵאשׁוֹנָה פְּקָעָה זְקַת שְׁתִּיָּהוּ מֵעָלָיו, דְּגִט מִהֲנִי
בִּיבָמָה לְמִיָּקָם עָלֶיהָ בְּלֵא יָבֵנָה, וְשׁוּב לֹא יִיָּבָם לֹא הוּא וְלֹא שְׂאֵר הָאֲחִים
לֹא לְיִבָּמָה שֶׁקִּבְּלָהּ הַגִּט וְלֹא לְצָרְתָּהּ, הֵלְכָד כִּי הִדָּר וְיִהְיֶיב גִּט שְׁנֵי לְשֵׁנִיָּה
אִין בְּמַעֲשָׂיו כְּלוּם וְהוּי כְּנוֹתָן גִּט לְאִשָּׁה נְכָרִית דְּעֵלְמָא. וְכֵן שְׁנֵי יְבָמִין
לְיִבָּמָה אַחַת וְנָתַן זֶה גִּט וְזֶה גִּט, הָאֲחֵרוֹן אֵינּוּ כְּלוּם וּמִתָּר בְּקְרוּבוֹתֶיהָ:
וְלֹא מֵאֲמֵר אַחַר מֵאֲמֵר. בֵּין שְׁנֵי יְבָמִין לְיִבָּמָה אַחַת בֵּין בְּיָבָם אֶחָד וּשְׁתֵּי
יְבָמוֹת, הָאֲחֵרוֹן אֵינּוּ כְּלוּם וְאֵינָה צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גִט וּמִתָּר בְּקְרוּבוֹתֶיהָ: **יש**
גִּט אַחַר גִּט. דְּקָמָא לֹא דְחָה זְקָתָה לְגַמְרִי, דְּהָא בְּעִיא חֲלִיצָה, הֵלְכָד אַפְתִּי
אִיכָא פְּלָגָא זְקָה וְאֵהֲנִי גִט שְׁנֵי לְשֵׁנִיָּה לְמַהוּי גְּרוּשָׁתוֹ וְאֲסוּר בְּקְרוּבוֹתֶיהָ.
וְכֵן הֵלְכָה **(ב)**

פרק ה - משנה ב

כִּיצַד. לָאוּ אֶפְלְגֵתָא קָאִי אֶלָּא מְלֵתָא בְּאַנְפֵי נַפְשָׁה, וְאִיבָם אֶחָד וְיִבָּמָה

אחת קאי. והכי קאמר, כיצד דין יבם אחד ויבמה אחת: צריכה הימנו חליצה. ואם רצה לכנס לא יכנס, דכיון דהתחיל בגרושין קימא עליה בלא יבנה: צריכה הימנו גט. וחליצה אפקעתא לזקה, וגט פעי לאפקועי קדושין דיליה, וחליצה לא מפקעא קדושין:

פרק ה - משנה ג

נתן גט ועשה בה מאמר צריכה גט וחליצה. דגט דחי קצת [ד] ושיר קצת, ומאמר קני שיורא דגט, הלכך צריכה גט למאמרו וחליצה לזקתו: נתן גט ובעל. אסור לקימה, שמשעה שנתן גט קימא עליה בלא יבנה [ה], וצריכה גט לביאתו וחליצה לזקתו: אין אחר חליצה כלום. הא מתניתין רבי עקיבא היא דאמר אין קדושין תופסין בחיבי לאוין. ואינה הלכה, אלא הלכה כחכמים, שאומרים יש אחר חליצה כלום, ואם קדשה אחר חליצה [ו] צריכה הימנו גט: אחת יבמה אחת ליבם אחד ואחת שתי יבמות ליבם אחד. שוין הן שיש אחר גט ראשון או אחר מאמר ראשון כלום ואין אחר ביאה שבתחלה כלום ואין אחר חליצה כלום:

פרק ה - משנה ד

צריכות שני גטין. לשתי יבמות. כרבנן דיש מאמר אחר מאמר: וחליצה. לאחת מהן, ופוטרת צרתה: מאמר לזו וגט לזו. פסל גט של אחרונה את הראשונה, דקם ליה בלא יבנה, וצריכה גט למאמרו וחליצה לזקתו: מאמר לזו ובעל לזו צריכות שני גטין. זו גט למאמרו וזו גט לביאתו: וחליצה. לאחת מהן ופוטרת צרתה: גט לזו ובעל לזו צריכה גט וחליצה. ואסור לקימה, דקם עליה בלא יבנה משום גט ראשון, ובגט לחודא לא נפקה בעלת ביאה, דביאה פסולה היא: אין לאחר חליצה כלום. ואי הדר מקדש לה [ז] או לצרתה לא תפסי בה קדושין, כרבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחיבי לאוין. ואינה הלכה:

חֲלָץ וְחָלַץ. מֵתָר בְּקִרְוֹבוֹת שְׁנֵיָהּ, שְׂאִין אַחַר חֲלִיצָה רֵאשׁוֹנָה שׁוּם זִקְתָּ יְבָמִין, וְחֲלִיצָה בְּתֵרִיתָא לָאוּ כְּלוּם הִיא, וְאִפְלוּ לְכַהֲנָה אֵינָה פְּסוּלָה. וְכֵן חֲלָץ לְזוֹ וּמֵאָמֵר לְזוֹ, וְכֵן נָתַן גֵּט לְזוֹ אַחַר חֲלִיצָה שֶׁל זֶה, אוֹ אִם בָּעַל לְזוֹ אַחַר חֲלִיצָה שֶׁל זֶה, אֵין מַעֲשֵׂה הָאֲחֵרוֹן כְּלוּם. אוֹ אִם בָּעַל תְּחִלָּה וְחִזֵּר וּבָעַל לְשֵׁנִיָּהּ, אוֹ בָּעַל תְּחִלָּה וְעָשָׂה מֵאָמֵר בְּשֵׁנִיָּהּ, אוֹ נָתַן גֵּט לְשֵׁנִיָּהּ אוֹ חֲלָץ לְשֵׁנִיָּהּ, אֵין אַחַר בִּיאָה כְּלוּם, וּמַעֲשֵׂה אֲחֵרוֹן לֹא חָשִׁיב וּמֵתָר בְּקִרְוֹבוֹת הַשְּׁנֵיָהּ: **אֵין אַחַר חֲלִיצָה כְּלוּם.** אַרְיֵשָׁא קָאֵי. וְאַסִּיפָא צְרִידָ לְמִימֵר אֵין אַחַר בִּיאָה כְּלוּם:

חֲלָץ וְעָשָׂה מֵאָמֵר נָתַן גֵּט וּבָעַל. אֵיבָם אָחָד וַיְבָמָה אַחַת קָאֵי [טו]. וְאָף עַל גַּב דְּתַנָּא לְעִיל, הֵדֵר תַּנָּא הֵכָא מְשׁוּם סִיפָא דְבָעֵי לְאַפְלוּגֵי בֵין בִּיאָה לְחֲלִיצָה, דְּחֲלִיצָה בֵין בְּתַחֲלָה בֵין בְּאַמְצַע בֵין בְּסוּף אֵין אַחֲרֵיהָ כְּלוּם, וְהַבִּיאָה דְּוָקָא בְּזַמַּן שֶׁהִיא בְּתַחֲלָה. וְלֹא שְׂמוּעֵינָן נְמִי פְּלַגְתָּא דְּרַבִּי נַחֲמִיָּה וְרַבָּנָן: **בֵין בְּתַחֲלָה בֵין בְּאַמְצַע.** כְּגוֹן גֵּט לְזוֹ וְחָלַץ לְזוֹ וְחִזֵּר וְעָשָׂה בָּהּ מֵאָמֵר אוֹ בְּבָעַלְתָּ הַגֵּט, לֹא מַהֲנִי הַמֵּאָמֵר [יז] וְלֹא בָּעִינָן גֵּט לְמֵאָמְרוֹ: **בְּסוּף.** אַחַר מֵאָמֵר וְגֵט חֲלָץ: **אֵין אַחֲרֵיהָ כְּלוּם.** וְחֲלִיצָה גְמוּרָה הִיא, וְאֵי הֵדֵר וְעָבִיד מֵאָמֵר לֹא בָּעִיָּה גֵט, מְשׁוּם דְּחֲלִיצָה גְרוּשִׁין גְמוּרִים נִינְהוּ, וְאָף עַל גַּב דְּהִיא חֲלִיצָה פְּסוּלָה: **הַבִּיאָה בְּאַמְצַע.** כְּגוֹן גֵּט לְזוֹ וּבָעַל לְזוֹ וְחִזֵּר וְעָשָׂה מֵאָמֵר בְּשְׁלִישִׁית, אָסוּר בְּקִרְוֹבוֹתֶיהָ [יח]: **בְּסוּף.** גֵּט לְזוֹ וּמֵאָמֵר לְזוֹ וְחִזֵּר וּבָא (עֲלִיהָ) עַל [הַאֲחֵת], יֵשׁ אַחַר בִּיאָה זֶה זִקְתָּ יְבָמִין, וְכִי מִפִּיק לָהּ בָּעֵי חֲלִיצָה וְלֹא סָגִי לָהּ בְּגֵט: **אֵין אַחֲרֵיהָ כְּלוּם.** וְנִפְקָא בְּגֵט בְּלֹא חֲלִיצָה. וְאֵי הֵדֵר וְקִדֵּשׁ לְאִידָד אַחַר בִּיאָה אֵין בְּמַעֲשָׂיו כְּלוּם:

פרק ו - משנה א

הבא על יבמתו. שוגג. כסבור אשה אחרת היא [א]: מזיד. לשם זנות ולא למצות יבום: אפלו הוא שוגג והיא מזידה. לא מבעיא היכא דהיא מכונה למצוה, אלא אפלו היכא דתרויהו לא מכוני למצוה, כגון שהיא מכון לאשה אחרת והיא נתפונה לשם זנות, קנה, דאמר קרא (דברים כה) לבמה יבא עליה, מכל מקום: המערה. שלא גמר ביאתו אלא הכניס עטרה בלבד. ופגיעת עטרה בלא הכנסה קרויה נשיקה: קנה. וזכה בנחלה, ויוצאת בגט אם בא להוציאה: לא חלק בין ביאה לביאה. בין ביאה כדרכה לביאה שלא כדרכה, דכתיב (ויקרא כ) משכבי אשה [ו], מגיד הכתוב ששתי משכבות יוש באשה:

פרק ו - משנה ב

וכן הבא על אחת מכל העריות. באחת מכל הביאות האלו: או על הפסולות כגון אלמנה לכהן גדול וכו'. פסלה לכהנה משום זונה [ח]. ואף על פי שאשת ישראל שנאנסה מתרת לבעלה, פסולה היא לכהנה. וגרושה נמי, אי בת כהן היא מפסלה בהד ביאה מתרומה דבי נשא [ט]: ממזרת ונתינה לישראל. לאו אפסולה לכהנה קאי, דהא פסולה וקומא, אלא לענן העראה נקט ליה, למלקי עלה בהעראה כגמר ביאה:

פרק ו - משנה ג

מן הארוסין לא יאכלו בתרומה. מפני שנתקדשה קדושי עברה נפסלה מתרומה דבית אביה אם בת כהן היא: רבי אליעזר ורבי שמעון מכשירין. עד שתבעל ותעשה חללה, שנאמר (ויקרא כא) ולא יחלל [י], שני חלולין, אחד לה ואחד לזרעה. ולית הלכתא כותיהו, אלא אף מן הארוסין לא יאכלו בתרומה: נתארמלו או נתגרשו. מן הכהנים הללו: מן הנשואין פסולות. דשויה חללה בביאתו: מן הארוסין פסולות. דאפלו תנא קמא לא פסל מן הארוסין אלא בחייהו, שהיא משתמרת לביאה פסולה, אבל מתו:

פרק ו - משנה ד

לא ישא את הבוגרת. דכתיב (שם) והוא אשה בבתוליה יקח, פרט לבוגרת שכלו **[יב]** בתוליה: **רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין.** ולית הלכתא כותיהו:

פרק ו - משנה ה

כהן הדיוט לא ישא אילונית וכו'. והוא הדין לישראל **[יח]**. ולא נקט כהן אלא משום פלגתא דרבי יהודה דאמר דכהן אפלו יש לו אשה ובנים לא ישא אילונית, מה שאין כן בישראל. ואין הלכה כרבי יהודה: **ושנבעלה בעילת זנות.** כגון חיבי לאוין או חיבי עשה **[כב]**, וכל שכן חיבי כריתות ומיתות בית דין. אבל הבא על הפנויה לא עשאה זונה:

פרק ו - משנה ו

בית שמאי אומרים שני זכרים. דילפינן ממשנה שפרש מן האשה לאחר שנולדו לו שני זכרים: **ובית הלל אומרים זכר ונקבה שנאמר זכר ונקבה בראם.** וממשה אין ראיה, שעל פי הדבור עשה **[כד]**: **ושהה עמה עשר שנים וכו'.** כדאשכחן באברהם, לאחר ששהה עשר שנים עם שרה ולא ילדה נשא הגר **[כה]**. וימים שישב עמה בחוצה לארץ לא עלו מן המנין, דדלמא ישיבת חוץ לארץ גרמה. וכל הימים שהאיש או האשה חולים או חבושים בבית האסורים וכיוצא בזה מדברים שמונעים התשמיש, אין עולין למנין עשר שנים: **גרשה מתרת לנשא לאחר.** דשמא לאו מנה הוי אלא מניה. וכשהוא מגרשה נותן לה כתבתה אם טוענת דמניה הוא **[כו]** שאינו יורה כחץ, ומטילין חרם עליה אם יודעת שהוא יורה כחץ וטוענת עליו טוענת שקר: **האיש מצוה על פריה ורביה ולא האשה.** דכתיב (בראשית א) פרו ורבו וגו' וכבשוה, וכבשה כתיב חסר וייו, האיש שדרכו לכבש את האשה הוא מצוה על פריה ורביה: **רבי יוחנן בן ברוקא אומר וכו'.** ולית

ז

פרק

א

משנה

-

ז

פרק

אֶלְמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹל. עֲבָדֵי מְלוֹג. מֵה שֶׁהָאִשָּׁה מְשִׁירַת לְעֶצְמָה וְאִינָה כּוֹתֶבֶת
 בְּכַתְּבָתָהּ, נִקְרְאִים נְכָסֵי מְלוֹג, שֶׁהִבְעֵל מוֹלֵג אוֹתָם נְכָסִים כְּמִלִּיגַת
 הַתְּרַנְגוּלִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹכֵל פְּרוֹת אוֹתָן נְכָסִים, וְאִם פָּחַתּוּ פָּחַתּוּ לָהּ
 וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לָהּ. וְנְכָסֵי צֶאֱן בְּרִזָּל הֵם הַנְּכָסִים שֶׁהִכְנִיסָה לוֹ וּמָה
 שֶׁהוֹסִיף הוּא לָהּ וְכַתְּבוּ בְּכַתְּבָה סֵד הַכֹּל קִבֵּל עָלָיו פְּלוּנֵי כֶּד וְכֶד בְּכַתְּבָתָהּ.
 וְלְכֶד נִקְרְאִים צֶאֱן בְּרִזָּל, שֶׁהִקְרָן קִיָּם כְּבִרְזָל, שֶׁאִם מִתּוֹ כֶּלֶן, חִיב הִבְעֵל
 לְשֵׁלִם. וְלִפֵּי שֶׁהָיוּ רְגִילִים לְשׁוֹם הַצֶּאֱן בְּשׁוּמַת כֶּד וְכֶד, וְהָיָה הָרוּעָה חִיב
 בְּאַחֲרֵיּוֹתָן כְּפִי הַשׁוּמָא אֶפְלוּ אִם מִתּוֹ כֹּל הַצֶּאֱן, לְכֶד נִקְרְאוּ הַנְּכָסִים
 שֶׁהִבְעֵל מִקִּבֵּל עָלָיו אַחֲרֵיּוֹתָן נְכָסֵי צֶאֱן בְּרִזָּל: עֲבָדֵי מְלוֹג לֹא יֹאכְלוּ. לִפֵּי
 שֶׁהוּ שֶׁלָּהּ וְהִיא חִלְלָה [א]

ב

משנה

-

ז

פרק

בֵּית יִשְׂרָאֵל שְׁנֵשֵׂאת לְכַהֵן. אֶפְלוּ עֲבָדֵי מְלוֹג יֹאכְלוּ, מִשׁוּם דְּהוּי קִנְיֵן כַּהֵן
 שֶׁקָּנָה קִנְיֵן, כְּלוּמַר הָאִשָּׁה שֶׁהִיא קִנְיָנוּ שֶׁל כַּהֵן קִנְיָתָה אֵלּוּ הָעֲבָדִים, וְכַתִּיב
 (ויקרא כב) וְכַהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיֵן כְּסָפוֹ, שֶׁאֵין תִּלְמוּד לוֹמַר קִנְיֵן כְּסָפוֹ, אֶלָּא
 לְמִדְרָשׁ הַכִּי, וְכַהֵן כִּי יִקְנֶה קִנְיֵן כְּסָפוֹ נֶפֶשׁ, שֶׁעֲבָדוֹ שֶׁל כַּהֵן קָנָה נֶפֶשׁ, הוּא
 יֹאכֵל בּוֹ [ב]

והניחה מעֲבֵרֶת. אף על פי שיש לה בָּנִים מִמֶּנּוּ והיא אוֹכֵלֶת בְּתְרוּמָה, לא יאֲכֹלוּ עֲבָדֵי צֹאן בְּרִזָּל בְּתְרוּמָה, לְפִי שֶׁהֵן שֶׁל יוֹרְשֵׁין וַיֵּשׁ לְעֵבֶר חֶלֶק בָּהֶן, וְאִין לְעֵבֶר כַּח לְהֶאֱכִילֶם בְּתְרוּמָה, אִי מְשׁוּם דְּקִסְבֵּר עֵבֶר בְּמַעֲי זָרָה זָר הוּא, אִי מְשׁוּם דְּקִסְבֵּר יְלוּד מֵאֲכִיל, שְׁאִינוּ יְלוּד אִינוּ מֵאֲכִיל, דְּכָתִיב (ויקרא כב) וַיְלִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאֲכֹלוּ, וְקָרִי בֵּיהֶם הֵם יֹאֲכִילוּ: **שְׁהֵעֵבֶר פּוֹסֵל**. אִם בֵּית כְּהֵן לְיִשְׂרָאֵל הִיא וְהִנִּיחָה מְעַבְרֶת וְאִין לָהּ בֶּן אַחֵר, פּוֹסֵלָה מְלָשׁוּב לְבֵית אָבִיהָ: **וְאִינוּ מֵאֲכִיל**. שְׁאִם הִיתָה בֵּית יִשְׂרָאֵל לְכֵהֵן וְהִנִּיחָה מְעַבְרֶת אִין בְּעֵבֶר כַּח לְהֶאֱכִילָהּ, וְהוּא הַדִּין לְעֵבֶדָיו: **אִף בֵּית כְּהֵן לְכֵהֵן כּוֹי**. כִּיֹּן דְּאָמַרְתָּ שְׁאִינוּ יְלוּד אִינוּ מֵאֲכִיל **[ג]**, אִף בֵּית כְּהֵן לְכֵהֵן אִין הָעֲבָדִים אוֹכֵלִים בְּתְרוּמָה מִפְּנֵי חֶלְקוֹ שֶׁל עֵבֶר, שֶׁהָרִי עֲבָדָיו הֵן וְאִין אוֹכֵלִין אֶלָּא בְּשִׁבְלֵוֹ **[ד]**, וְהוּא אִין בּוֹ כַּח לְהֶאֱכִיל. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

הָעֵבֶר. הָאִי עֵבֶר, אִי בֵּית כְּהֵן לְיִשְׂרָאֵל הִיא, פּוֹסֵל, דְּכָתִיב בְּנַעֲוִרֶיהָ, פָּרֵט לְמַעַבְרֶת **[ה]**. אִי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְכֵהֵן הִיא, לא מֵאֲכִיל, דְּשְׁאִינוּ יְלוּד אִינוּ מֵאֲכִיל: **וְהִיבָם**. אִי בֵּית כְּהֵן לְיִשְׂרָאֵל הִיא, פּוֹסֵל לָהּ, וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כְּתִיב (שם), פָּרֵט לְשׁוּמְרֶת יָבָם שְׁאִינָה יְכוּלָה לָשׁוּב, שְׁהִיא אֶגּוּדָה בִּיבָמָה. וְאִי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְכֵהֵן, לא מֵאֲכִיל לָהּ, קִנְיָן כְּסָפוֹ אָמַר רַחֲמָנָא וְזוֹ קִנְיָן אַחִיו הִיא **[ו]**: **וְהָאֵרוֹסִין**. אִי בֵּית כְּהֵן לְיִשְׂרָאֵל הִיא, פָּסִיל לָהּ, דְּקִנְיָ לָהּ בְּהוֹנָה, וּמְשַׁעַת הוֹנָה אֶפְסִילָהּ לָהּ, כְּדָכָתִיב (שם) וּבֵית כְּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר. אִי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְכֵהֵן, לא מֵאֲכִיל לָהּ, גְּזָרָה שְׁמָא יִמְזַגּוּ לָהּ כּוֹס יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה בְּבֵית אָבִיהָ וְתִשְׁקָה לְאַחִיהָ וּלְאַחִיוֹתֶיהָ: **וְהַחֲרַשׁ**. אִי בֵּית כְּהֵן לְיִשְׂרָאֵל הִיא, פָּסִיל לָהּ, דְּהָא קִנְיָנָה בְּתַקְנָתָא דְרַבְּנָן. וְאִי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְכֵהֵן הִיא, לא מֵאֲכִיל לָהּ, דְּקִנְיָן כְּסָפוֹ אָמַר רַחֲמָנָא וְחַרְשׁ מִדְּאוּרִיתָא לא קִנְיָ: **וּבֵן תִּשְׁעֵ שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד וְכוּי**. אֶחָד מִן הַפְּסוּלִים לְכַהֵן שֶׁהוּא בֶּן תִּשְׁעֵ שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד וּבָא עַל הַכַּהֲנֵת אוֹ עַל הַלְוִיָּהּ אוֹ עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל, פָּסֵלָה מְלֶאכֶל בְּתְרוּמָה **[ז]**, שְׁבֹן תִּשְׁעֵ שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד בִּיאָתוֹ בִּיאָה וְנִתְחַלְלָה בְּבַעֲלִיתוֹ **[ח]**. וְאִי בֵּית יִשְׂרָאֵל נִשְׂאֵת לְכֵהֵן בֶּן תִּשְׁעֵ שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד, אִינוּ מֵאֲכִילָהּ בְּתְרוּמָה, שְׁאִין קִנְיָנוּ קִנְיָן גָּמוּר **[ט]**: **וְכֹן סָפַק בֶּן תִּשְׁעֵ שָׁנִים וְכוּי**. דִּינוּ כְּבֹן תִּשְׁעֵ וְדָאִי וּפּוֹסֵל: **סָפַק הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת סָפַק לא הִבִּיא**. קָטָן שְׁקָדַשׁ אֶת הָאִשָּׁה, סָפַק הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת סָפַק לא הִבִּיא וְקָדוּשִׁיהָ קָדוּשִׁי סָפַק, אִשְׁתּוֹ חוֹלְצָת וְלא מִתְנַבְּמַת **[י]**: **נָפַל הַבַּיִת עָלָיו וְעַל בֵּית אַחִיו**. שְׁהִיא אִשְׁתּוֹ. סָפַק הוּא מֵת רֵאשׁוֹן וְנִפְּלוּ שְׁתֵּיהֶן לְיָבוּם לְפָנֵי אַחִיו וּפְטוּרָה צָרְתָה מְשׁוּם צָרַת הַבַּיִת, סָפַק הִיא מֵתָה רֵאשׁוֹנָה וּבְשַׁעַת נְפִילָה לְיָבוּם לא הוּאִי צָרְתָה צָרַת עָרוֹה כְּדִתְנֹן וְכָלָן אִם מֵתוֹ אוֹ מֵאֲנֹ וְכוּי צָרוֹתֶיהֶן

מתרות. צרתה חולצת ולא מתנבמת. ואידי דאירי בספקי לחמרא תני
להא בהדיהו:

פרק ז - משנה ה

והשוטה. אפלו על ידי חפה וקדושין לא פוסל ולא מאכיל, שאין קנינו
קנין: נחתך העבר שבמעיה תאכל. מיד. והוא הדין אם ילדתו ומת:
עברה לא תאכל. שהעבר אינו מאכיל: גדול משל אב. שהבועל אינו
מאכיל, לפי שלא בא עליה לשם קדושין ולא קנינו היא, ובנו מאכיל:
העבד פוסל משום ביאה. אם בא על הפהנת פסלה מלאכל בתרומה:
ואינו פוסל משום זרע. אם יש לה זרע לבת כהן {יח} מישראל כשר: נכפש.
נדחק ובא עליה: הרי זה עבד. שולד שפחה כמותה: היתה אם אביו בת
כהן לישראל תאכל בתרומה. אם מת אביו, אף על גב דהולד קים ובעלמא
ולד פוסל, האי לא פסיל, דלאו בתר אבוה שדינן ליה, דלאו זרעו הוא:

פרק ז - משנה ו

ופוסל את אם אמו. דאי לאו הוא, היתה אם אמו חוזרת לתרומה דבית
אביה לאחר מיתת בתה. וכל זמן שזה קים אינה חוזרת לתרומה דכתיב
(ויקרא כב) וזרע אין לה, עין עליה, או בת בת הבת, או בן בן הבן, או בת בת
הבן עד סוף כל הדורות: לא כבני כהן גדול. כלומר לא ירבו כמותו
בישראל, שהוא פוסלני מן התרומה:

פרק ח

פרק ח - משנה א

הָעֵרֶל. כֹּהֵן עָרַל שְׁמֵתוֹ אַחֲיוּ מִחֻמַּת מִילָה **[א]** : אֵינוֹ אוֹכֵל בְּתְרוּמָה. דִּלְפִינָן מִפְּסֹח דְּכִתִּיב בֵּיהּ (שְׁמוֹת יב) וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכֵל בּוֹ : נְשִׂיהֶם וְעַבְדֵיהֶם יֹאכְלוּ. דְּהָא מְשׁוּם עָרְלָה וְטִמְאַה לֹא נִפְקִי מִכָּלל כְּהֻנִּים, אֶלָּא דְּאִינְהוּ גּוֹפִיָּהוּ מִחֻסְרֵים תִּקְנָה : נְשִׂיהֶם לֹא יֹאכְלוּ. דְּשׁוּיָה חֲלָלָה בְּבִיאָתוֹ, דְּנִבְעָלָה לְפָסוּל לָהּ : וְאִם לֹא יִדְעָה. שְׁהִיתָה נְשׂוּאָה לּוֹ קֹדֶם לְכוֹן וְלֹא בָּא עָלֶיהָ **[ג]**
לְאַחַר שְׁנַעֲשָׂה פְצוּעַ דְּכָא :

פרק ח - משנה ב

וְאִם נִשְׁתִּיר מִהַעֲטָרָה. שְׁנַחֲתֵד מִהַעֲטָרָה וְאִילָד, כְּשֵׁר, שְׁאִין גִּיד אֶלָּא מִהַעֲטָרָה וְלִמְעָלָה לְצַד הַגּוֹף. עֲטָרָה הִיא שׁוֹרֵת בְּשֵׁר הַמְּקַפֵּת בְּמִקּוֹם הַמִּילָה. וּבִין שְׁנַפְצָע הַגִּיד כְּמִין מַפֵּת חָרֵב וְסַכּוֹ, בִּין שְׁנַתְּמַעֵד וְהַקָּטָן מֵאֱלִיו, בִּין שְׁנַכְרַת, בִּין בְּגִיד בִּין בְּפִיזִים בִּין בְּחוּטֵי הַפִּיזִים, כְּלָם פְּסוּלִים. וְהֵנִי מִיֵּלֵי בִידֵי אָדָם, אֶבֶל מִחֻמַּת חֲלֵי הַכֹּל כְּשֵׁר :

פרק ח - משנה ג

וְאִם לְדִין. שְׁאַתָּה דוֹרֵשׁ קַל וְחֹמֶר מַעֲצָמָד : יֵשׁ תְּשׁוּבָה. לְהַשִּׁיב, מַה לְעַמּוֹן וּמוֹאֵב שְׂכֹן נִתְפָּרֵשׁ טַעֲמֹן, עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְמוֹ, וְהֵאֲשָׂה אִין דְּרַכָּה לְקֹדֶם, תֵּאמַר בְּמַצְרֵי וְאֲדוּמֵי שְׁלֹא נִתְפָּרֵשׁ טַעֲמֹן : לֹא כִי. אֶפְלוֹ אִם הִיִּיתִי דָן קַל וְחֹמֶר אִין לְכֶם תְּשׁוּבָה **[ח]**. וּמִכָּל מְקוֹם הִלְכָה אֲנִי אוֹמֵר. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן : נְתִינִים. גְּבַעוֹנִים שְׁנַתְּגִירוּ בִימֵי יְהוֹשֻׁעַ וּנְתוּנִים לְחוּטְבֵי עֲצִים וְשׂוֹאֲבֵי מִים **[יא]** :

פרק ח - משנה ד

שְׁהֶסְרִים. יֵשׁ סָרִיס שְׁחוּלְצַ וְחוּלְצִין לְאִשְׁתּוֹ : וְהֶסְרִיס לֹא חוּלְצַ וְכוּ'.

דְּכַתִּיב (דְּבָרִים כה) וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ, פָּרַט לָזֶה שְׁשֵׁמוֹ מְחוּי: **אִין לִי לְפָרֵשׁ**.
אִינִי יוֹדֵעַ לְפָרֵשׁ אֵיזָה סְרִיס בֶּן חֲלִיצָה וְאֵיזָה פְּטוּר: **סְרִיס אָדָם**. שְׁנִסְתָּרַס
לְאַחַר שְׁנוּלָד: **סְרִיס חֲמָה**. מִמְעֵי אִמּוֹ שְׁלֹא רָאָה חֲמָה אֶלָּא כִּשְׁהוּא סְרִיס.
וְסִימְנִיו מִפְרָשִׁין, כָּל שְׂאִין לוֹ זָקוֹ, וּשְׁעָרוֹ לְקוּי, וּבְשָׂרוֹ מִחֲלִיק, וְאִין מִימֵי
רְגָלָיו מַעֲלִין רְתִיחָה, וּכְשֶׁמְטִיל מִים אֵינּוֹ עוֹשֶׂה כִּפָּה שְׂאִין קְלוּחַ הַשֶּׁתָּן
הוֹלֵךְ לְמַרְחוֹק עַד שְׁיַעֲשֶׂה עֲגוּל כְּמִין כִּפָּה, וְשִׁכְבַת זָרְעוֹ דְּהָהּ, וְאִין מִימֵי
רְגָלָיו מִחֲמִיצִין, וְרוּחָץ בֵּימֹת הַגִּשְׁמִים וְאִין בְּשָׂרוֹ מַעֲלָה הֶבֶל {יג}, וְקוּלוֹ
לְקוּי וְאֵינּוֹ נֶכֶר בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא שְׁאוּמֵר סְרִיס אָדָם
חוֹלֵץ וְחוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ וּמִיבְמִין לְאִשְׁתּוֹ {יד}. אֲבָל הוּא אֵינּוֹ מִיבָּס, שְׁהָרִי
פְּסוּל לְבֹא

פרק ח - משנה ה

סְרִיס. חֲמָה {יז}, אֵינּוֹ לֹא חוֹלֵץ וְלֹא מִיבָּס, וְלֹא חוֹלְצִין וּמִיבְמִין לְאִשְׁתּוֹ:
אֵילוּנִית. סִימְנִיָּה פִּרְשָׁנוּ בְּפָרֶק קָמָא: **בְּעִלְיָה פְּסֻלְיָה**. שְׁהוּאִיל וְהִיא
פְּטוּרָה מִן הַיָּבוּס עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם בְּאִסּוּר אִשְׁתֵּי אַח {כ}:

פרק ח - משנה ו

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים כו'. דְּסָבִירָא לְהוּ אֲנִדְרוּגִינוֹס כְּזָכָר. וְהִדְר
בֵּיהּ רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר בְּבְרִיתָא שְׁאֲנִדְרוּגִינוֹס בְּרִיָּה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וְלֹא הִכְרִיעוּ
בוֹ חֲכָמִים אִם זָכָר אִם נְקֵבָה, הִלְכָד אֵינּוֹ מֵאֲכִיל בְּתַרוּמָה: **רַבִּי יְהוּדָה**
אוֹמֵר כו'. וְלִית הִלְכָתָא כְּוִתִּיָּה, דְּהָא קִימָא לָן לְעִיל סְרִיס אָדָם חוֹלֵץ
וְחוֹלְצִים לְאִשְׁתּוֹ, וְטַמְטוּס שְׁנַקְרַע הוּי כְּסְרִיס אָדָם: **אֲנִדְרוּגִינוֹס נוֹשֵׂא**
אֲבָל לֹא נִשָּׂא. מִפְּנֵי שְׁהוּא כְּזָכָר, וְהַשׁוֹכֵב עִמּוֹ הוּי בָּא עַל הַזָּכוֹר {כג} בֵּין
בְּזָכוֹת שְׁלוֹ בֵּין בְּנִקְבוֹת שְׁלוֹ: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר חִיבִין עֲלֵינוֹ סְקִילָה**
כְּזָכָר. דְּוָקָא בְּמָקוֹם זָכוֹר שְׁלוֹ {כד} וְלֹא בְּנִקְבוֹת שְׁלוֹ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי
אֱלִיעֶזֶר:

פרק ט - משנה א

יש מתרות. כהן הדיוט שנשא אלמנה. והוא הדין בתולה, שהרי כשמת נעשית אלמנה. ונקט אלמנה משום דבעי למתני סיפא כהן גדול שנשא אלמנה:

פרק ט - משנה ב

כהן גדול שקדש את האלמנה. אבל נשאה נתחללה בביאתו ואסורה לבעל:

פרק ט - משנה ג

שניה לבעל ולא שניה ליבם. אם אמו [ד] של בעל ולא של יבם, כגון אחים מן האב ולא מן האם: אין לה כתבה. מנה ומאתים שהם עקר כתבה הוא דלית לה לשניה, אבל תוספת יש לה [ה]: ולא פרות. אין משלם לה פרות נכסי מלוג שאכל [ו] שלה, ואף על גב דפרות תקינו רבנן תחת פרקונה, וזו אין חיב לפדותה דלא קרינן בה ואותבינן לי לאינתו, ולפיכך היה ראוי שישלם לה מה שאכל מפרות נכסי מלוג שלה, אפלו הכי קנסוה רבנן דלא תגבי מניה פרות שאכל בתנאי כתבה, כי היכי דקנסוה דלא תגבי מניה עקר כתבה, דתנאי כתבה ככתבה דמי [ז]: ולא מזונות. אין צריך לומר שאינו חיב לזון אותה בעודה תחתיו, דהא בעמד והוצא קאי, אלא אפלו הלך למדינת הים ולותה ואכלה לא משלם [ח], דאלו באשה כשרה אם לותה ואכלה חיב הבעל לשלם, שהמלוה תובע אותה מה שהלוה לה והיא תובעת לבעלה, דדוקא במי שפרנסה שלא בדרך הלואה אמרינן בכתבות הלכה כחנן דאמר מי שהלך למדינת הים ועמד אחד ופרנס את אשתו הניח מעותיו על קרן הצבי, דכיון שבשביל בעלה פרנסה ולא הלוח לה

כלום למאן קא תבע, היא לא לותה והבעל לא בקש ממנו שיפרנסה, הלכך מצוה הוא דעבד, אבל אם הלוח לה, חייב הבעל לשלם אם היא פשרה, ואם היא מן השניות אינו חייב לשלם: **ולא בלאות**. אם נשתמש הבעל בנכסי מלוג שלה **{ט}** עד שבלו אינו חייב לשלם, דסלקא דעתך אמינא הואיל ואין לה כתבה, אם אכל הבעל נכסי מלוג שלה חייב לשלם מה שאבד ובלה מהם, קא משמע לן דקנסוה רבנן שלא ישלם הבעל הבלאות. אבל מה שימצא מהן קימים נוטלתן: **אלמנה לכהן גדול וכו'**. יש להן כתבה ופרות, דמשלם להן הבעל פרות שאכל מנכסי מלוג שלהן. ומזונות יש להן, שגזונות מנכסיו, ודוקא לאחר מיתה, אבל בחייו אין כופין אותו לזונן, דהא קימי עליה בעמד והוצא. ואם לותה אחת מהן למזונותיה בחיי בעלה, אין חייב הבעל לשלם למלוה. ובלאות נמי יש להן, שחייב להחזיר מה שבלה ואבד מנכסי מלוג שלהן. והני מילי פשהכיר בהן, אבל לא הכיר בהן אין להן לא כתבה ולא פרות ולא מזונות ולא בלאות, אבל יש להן תוספת ובלאות דאיתנהו בעיניהו. והאי דשניות אין להן כתבה ולא פרות ולא מזונות ולא בלאות ואלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט וכו' יש להן כתבה ופרות ומזונות ובלאות, לפי שהללו מדברי סופרים וצריכים חזוק, והללו מדברי תורה ואין צריכים חזוק. ובפרק אלו הן הלוקין מוכח דחלוצה לכהן גדול דאורייתא היא **{יב}**. ואף על גב דחלוצה לכהן הדיוט היא מדברי סופרים, עשאוה פשל תורה לדין זה:

פרק ט - משנה ד

לא תאכל בתרומה. כדתנן בפרק אלמנה לכהן גדול, העבר והיבם והארוסין פוסלין ולא מאכילין: **לא תאכל במעשר**. פלה מתניתין רבי מאיר היא דאמר מעשר ראשון אסור לזרים, ואינה הלכה: **בת כהן ללוי לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר**. הכי קאמר, אין חולקין תרומה ולא מעשר בבית הגרנות לא לבת כהן ולא לבת לוי, גזרה משום גרושה בת ישראל שהיא אסורה לאכל במעשר, ואם יחלקו לאשה מעשר בבית הגרנות יבאו לחלק לבת ישראל אחר שנתגרשה מלוי, שאין הכל יודעין שבשביל בעלה היו מחלקין לה, לפיכך גזר רבי מאיר שלא תחלק אשה בבית הגרנות אפלו בת כהן ובת לוי. והא דתנן בת לוי המארסת לכהן וכו' לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר, הוא הדין אפלו נשואה, ומשום רישא דתני בת ישראל המארסת לכהן דהתם דוקא מארסת שאם היתה נשואה תאכל, תנא נמי בסיפא גבי בת לוי מארסת:

מת ולה ממנו בן תאכל בתרומה. דכתוב (ויקרא כב) ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו, קרי ביה יאכילו. וכל זמן שבנה קים מאכילה בתרומה: נשאת ללוי. אחר שילדה מכהן: אוכלת במעשר. ולא בתרומה, ואף על גב דיש לה בן מכהן, דהדרא הויא לה זרה: מת ולה ממנו בן אוכלת במעשר. בשביל בנה מלוי, אבל לא בתרומה בשביל בנה מכהן, שהרי יש לה זרע מן הזר

האשה. ואמרו לה מת בעלך. שאמר לה עד אחד מת בעלך ונשאת על פי עד אחד [א]. ולפיכך תצא מזה ומזה כדין אשת איש שזנתה שאסורה לבעל ואסורה לבעל, דלאו אנוסה היא. ואף על גב דהימנוהו רבנן לעד אחד באשה משום עגונה, טעמא מאי, משום דהיא גופה דיקא ומנסבא [ב], והד דלא דיקא קנסינן לה. אבל נשאת על פי שני עדים שאמרו לה מת בעלך, הא אמרינן בסיפא נשאת שלא על פי בית דין כלומר שלא היתה צריכה להתר בית דין כיון שהיו שני עדים מעידין בדבר, מתרת לחזר לבעלה הראשון, דאנוסה היא, דמאי הוה לה למעבד. ובגמרא מוכח דלית הלכתא הכי, אלא לא שגא נשאת על פי בית דין בעד אחד ולא שגא נשאת על פי שני עדים, אם בא בעלה הראשון תצא מזה ומזה, וכל הדרכים האלו בה: וצריכה גט מזה ומזה. טעמא דבעיא גט משני, שפשוואים את הראשון חי סבורים שגרשה ועל ידי כן נשאה שני ואשתו גמורה היא, ואם מוציאה בלא גט נמצאת אשת איש יוצאה בלא גט: ולא בלאות. שפאבדו, אבל בלאותיה הקימים לא הפסידה: והולד ממזר מזה ומזה. אם ילדה מן השני, ממזר גמור. ואם החזירה הראשון [ז] וילדה, הוי ממזר מדבריהם [ח]: לא זה וזה זכאין במציאתה. דטעמא מאי אמור רבנן מציאת אשה לבעלה, משום איבה, הכא תהוי לה איבה ואיבה [י]: ולא במעשה ידיה. דטעמא מאי אמור רבנן מעשה ידיה לבעלה, משום מזוני, והכא דמזוני לית לה, מעשה ידיה לאו דיליה: ולא בהפרת נדריה. דטעמא מאי בעל מפר נדרי אשתו, כי היכי דלא תתגנה על בעלה, הכא

תתגננה ותתגננה: נפסלה מן הפהנה. דזונה היא {יא}: מן המעשר. קנסא היא, דבת לוי שזנתה לא נפסלה מן המעשר {יב}: מן התרומה. אפלו תרומה דרבנן {יג}: יורשים כתבתה. כתבת בנין דכרין {יד}: חולצין ולא מיבמין. אחיו של ראשון חולץ מדאורייתא, ורבנן גזור דלא ליבם, ואחיו של שני חולץ מדרבנן כי היכי דבעיא גט משני מדרבנן: ביאתה או חליצתה. ארישא פליג דקתני ולא מיבמין {טז}: ואין הולד ממנו ממזר. אם החזירה ראשון. ולית הלכתא לא כרבי יוסי ולא כרבי אליעזר ולא כרבי שמעון: נשאת שלא ברשות. בית דין, כגון שאמרו לה שני עדים מת בעליד, שאינה צריכה להתר בית דין:

פרק י - משנה ב

ופטורה מן הקרבן. דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור מן הקרבן: שלא על פי בית דין. אלא בשני עדים, חייבת בקרבן, דשוגגת היא. ולית הלכתא כי הא מתניתין, אלא בין נשאת על פי בית דין בעד אחד בין על פי שני עדים, חייבין בקרבן היא ובעלה השני {יז}:

פרק י - משנה ג

ואחר כך מת בנד. ולא הזקקה ליבום: ונשאת. לשוק: ראשון ואחרון. ראשון שלפני השמועה, ואחרון שלאחר השמועה. וכרבי עקיבא מתוקמא דאמר יש ממזר מחיבי לאוין, ואינה הלכה:

פרק י - משנה ד

מתרת לחזר לו. דקדושי שניה אינן כלום, ובזנות בא עליה. ואמרינן בגמרא ושכב איש אותה (במדבר ח), שכבתה אוסרתה ואין שכבת אחותה אוסרתה {כח}: ומתו בקרובות השניה. לשא בפה {כט}, דקימא לן נושאים על האנוסה ועל המפתה: רבי יוסי אומר כל שפוסל על ידי

אַחֲרַיִם פּוֹסֵל עַל יְדֵי עֲצָמוֹ. רַבִּי יוֹסִי שְׁמַעִיָּה לְתַנָּא קָמָא דְקָאֵמֵר לֹא שָׁנָא דְאֲזָלִי אֶשְׁתּוֹ וְגִיסוֹ שְׁהוּא בְעַל אַחוֹת אֶשְׁתּוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם וְלֹא שָׁנָא דְאֲזָלִי אַרוֹסְתּוֹ וְגִיסוֹ, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לוֹ מִתָּה אֶשְׁתְּךָ וּמִתְּ גִיסְךָ, וְנִשְׂא אֶת אַחוֹתָהּ, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ אֶשְׁתּוֹ וְגִיסוֹ, אֶשְׁתְּ גִיסוֹ אֶסוּרָה עַל גִּיסוֹ, וְאֶשְׁתּוֹ מִתְּרַת לוֹ. וְאָמֵר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אַרוֹסְתּוֹ וְגִיסוֹ דְאִיכָא לְמִימֵר תְּנַאָה הוּי בְקַדוּשִׁין וְהֵאִי דְנָסִיב לְאַחוֹתָהּ שְׁפִיר קְנָסִיב, וּבְעֵינָא גִט מְנִיָּה דְלֹא לִימְרוּ אֶשְׁתְּ אִישׁ יוֹצֵאת בְּלֹא גִט, דְּפָסִיל לָהּ עַל יְדֵי אַחֲרַיִם דְּהִינּוּ גִיסוֹ, דְּכִינּוּ דְנִפְקָא מְנִיָּה בְּגִטָּא אִפְסָלָא לָהּ מִבְּעַלָּהּ, פּוֹסֵל נִמְי עַל יְדֵי עֲצָמוֹ וְאַתְסָרָא לִיָּה אֶתְתִּיָּה עֲלֵיָּה דְהוּיָא אַחוֹת גְּרוּשְׁתּוֹ, אֲבָל הֵיכָא דְאֲזָלִי אֶשְׁתּוֹ וְגִיסוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם וְקָא נָסִיב לָהּ לְאַחוֹתָהּ, דְּלִיכָא לְמִימֵר תְּנַאָה הוּהִי לִיָּה בְּנִשְׂוִאִין **(לכ)** וְשְׁפִיר קְנָסִיב לָהּ לְהֵאִי כְּדִאִיכָא לְמִימֵר בְּאַרוֹסִין, וְלֹא בְעֵינָא גִט מְנִיָּה וְלֹא קְפָסִיל עַל יְדֵי אַחֲרַיִם, דְּהָא לֹא פָסָלָה אֶשְׁתְּ גִיסוֹ אֲגִיסוֹ, אִינוּ פּוֹסֵל עַל יְדֵי עֲצָמוֹ, וְשָׂרְיָא לִיָּה אֶתְתִּיָּה שְׁהָרִי אִינָה אַחוֹת גְּרוּשְׁתּוֹ:

פרק י - משנה ה

אָמְרוּ לוֹ מִתָּה אֶשְׁתְּךָ וְנִשְׂא אַחוֹתָהּ מֵאַבִּיָּה. שְׁלֹא מֵאַמָּה, וְחִזְרוּ וְאָמְרוּ לוֹ מִתָּה הַשְּׁנִיָּה, וְנִשְׂא אַחוֹתָהּ שֶׁל הַשְּׁנִיָּה מֵאַמָּה וְלֹא מֵאַבִּיָּה, וְנִמְצָאת זֹו הַשְּׁלִישִׁית נְכַרְיָה אֲצֵל הָרֵאשׁוֹנָה, וְחִזְרוּ וְאָמְרוּ לוֹ מִתָּה זֹו הַשְּׁלִישִׁית, וְנִשְׂא אַחוֹתָהּ שֶׁל שְׁלִישִׁית זֹו מֵאַבִּיָּה וְלֹא מֵאַמָּה, נִמְצָאת רְבִיעִית רְחוּקָה מִן הַשְּׁנִיָּה וְכָל שְׂכֵן מִן הָרֵאשׁוֹנָה, וְחִזְרוּ וְאָמְרוּ לוֹ מִתָּה זֹאת הַרְבִּיעִית: **וְנִשְׂא אַחוֹתָהּ מֵאַמָּה.** וְהִיא רְחוּקָה מִן הַשְּׁלִישִׁית וְכֵן מִן הָרֵאשׁוֹנָה וּמִן הַשְּׁנִיָּה, וְאַחַר כֵּן אָמְרוּ לוֹ כֵּלָן קִימוֹת: **מִתֵּר בְּרֵאשׁוֹנָה, בְּשְׁלִישִׁית וּבְחִמִּישִׁית.** שְׂאִינּוּ קְרוּבוֹת זֹו לְזֹו. וְאִף עַל פִּי שְׁהַשְּׁלִישִׁית אַחוֹת הַשְּׁנִיָּה, שְׂרָיָא, דְּקַדוּשִׁי שְׁנִיָּה לֹא תִפְסִי, דְּאַחוֹת אִשָּׁה הִיא לְרֵאשׁוֹנָה שְׁלִקְחָהּ מִקֵּדָם, וְהוּיָא לָהּ כְּאַנוּסָה וּמִפְתָּהּ, וְתִנְיָא, אֲנִס אִשָּׁה מִתֵּר לִשְׂא בְתָהּ, דְלֹא אֶסְרָה תוֹרָה אֶלָּא אַחוֹת אִשָּׁה בְּלִבָּד, וְהֵיכָא דְלֹא תִפְסִי קַדוּשִׁין לָאוּ אַחוֹת אִשָּׁה הִיא. וְכֵן הַחִמִּישִׁית אִף עַל פִּי שְׁהִיא אַחוֹת הַרְבִּיעִית, מִתְּרַת, דְּהוּאִיל וְתִפְסִי קַדוּשִׁין בְּשְׁלִישִׁית נִמְצָאת בִּיאַת רְבִיעִית שְׁהִיא אַחוֹת שְׁלִישִׁית בִּיאַת זְנוּת וְלֹא נֶאֶסְרָה חִמִּישִׁית עָלָיו: **וּפּוֹטְרוֹת צְרוּתֵיהֶן.** אִם מִתּוֹ בָּא יָבָם וְיָבָם אַחַת מֵהֶן, פּוֹטְרַת צְרָתָהּ: **וְאַסוּר בְּשְׁנִיָּה.** מִפְּנֵי הָרֵאשׁוֹנָה. וּבְרְבִיעִית מִפְּנֵי הַשְּׁלִישִׁית: **וְאִם בָּא עַל הַשְּׁנִיָּה לְאַחַר מִיתַת הָרֵאשׁוֹנָה.** שְׂאִמַּת הִיוּ הַדְּבָרִים שֶׁל רֵאשׁוֹנָה, וְשָׂאֵר הַדְּבָרִים שְׁקָר הִיוּ, אֶסוּר בְּשְׁלִישִׁית מִפְּנֵי הַשְּׁנִיָּה וּבְחִמִּישִׁית מִפְּנֵי הַרְבִּיעִית:

בְּיוֹם אֶחָד פּוֹסֵל. אֶת הַיְבֻמָּה לְאַחִין אִם בָּא עָלֶיהָ **[לד]**, דְּבִיאָתוֹ בִּיאָה. אוֹ אִם נָתַן גֵּט אוֹ עָשָׂה בָּהּ מֵאַמֶּר, שְׂיֵשׁ לוֹ גֵּט וַיֵּשׁ לוֹ מֵאַמֶּר **[לה]**, אֲבָל אֵינוֹ גֵּט גְּמוּר וְלֹא מֵאַמֶּר גְּמוּר: אֵלֶּא שֶׁהוּא פּוֹסֵל תְּחִלָּה. בְּגִמְרָא מְפָרֵשׁ דְּבִמְאַמֶּר הוּא פּוֹסֵל תְּחִלָּה וְלֹא בְּסוּף, שְׂאִם אַחִיו הִגְדוּל עָשָׂה מֵאַמֶּר וְאַחַר כֵּן עָשָׂה מֵאַמֶּר זֶה שֶׁהוּא בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד לֹא פָּסְלָה מֵאַחִיו, אֲבָל בְּבִיאָה פּוֹסֵל בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד בֶּן בְּתִחְלָה בֶּן בְּסוּף. וּמִתְּנִיתִין חֲסוּרֵי מַחְסָרָא וְהָכִי קִתְּנִי, אֵלֶּא הוּא פּוֹסֵל תְּחִלָּה וְהוּן פּוֹסְלִין תְּחִלָּה וְסוּף. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמֵאַמֶּר, אֲבָל בִּיאָה אֶפְלוּ בְּסוּף נִמְי פָּסִיל, כִּיצַד, בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד הִבָּא עַל יְבֻמָּתוֹ וְכוּ':

פָּסֵל עַל יָדוֹ. דְּהוּי לִיהַ כְּמֵאַמֶּר אַחַר מֵאַמֶּר, דְּשִׁנְיָהֶם תּוֹפְסִין בָּהּ: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר לֹא פָּסֵל. דְּבִיאָת בֶּן תִּשְׁעֵי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן סָפֵק קִנְיָא סָפֵק לֹא קִנְיָא, אִי קִנְיָא קִנְיָא לְגִמְרֵי וְלֹא מִהִנְיָא בִּיאָת אַחִיו, וְאִי לֹא קִנְיָא הָוָה לִיהַ כְּמִי שְׁלֵא בְּעַל לֹא הוּא וְלֹא אַחִיו, הִלְכָּךְ לֹא פָּסֵל. וְאִין הִלְכָּה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

בְּיוֹם אֶחָד שָׂבָא עַל יְבֻמָּתוֹ וּמֵת חוֹלְצָת וְלֹא מִתִּיבָמֵת. שְׂיֵשׁ עָלֶיהָ זְקַת שְׁנֵי יְבָמִין, שְׂבִבִיאָתוֹ שֶׁל זֶה הַקָּטָן שֶׁהוּא כְּמֵאַמֶּר בְּגִדוּל לֹא יִצָּאת מִיַּד זְקַת נְפִילָה רֵאשׁוּנָה, וְחִלָּה עָלֶיהָ זְקַת נְפִילָה שְׁנִיָּה, וַיִּתְּנוּ בְּפִרְק אַרְבַּעַה אַחִים, מִי שֶׁעָלֶיהָ זְקַת יָבִם אֶחָד וְלֹא שֶׁעָלֶיהָ זְקַת שְׁנֵי יְבָמִין: נִשְׂאָ אִשָּׁה. שְׂאִינָה יְבֻמָּתוֹ, וּמֵת וְלוֹ אַחִים: הִרִי זֹו פְּטוּרָה. דְּאָף עַל גַּב דְּבִיאָתוֹ בִּיאָה אִין קִנְיָנוּ קִנְיָנוּ כְּלוּם **[לח]** עַד שְׂפִיבִיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, אֲבָל בִּיבְמָה הוּאִיל וְזִקוּקָה לוֹ עָשׂוֹ אוֹתָהּ רַבָּנָן כְּמֵאַמֶּר:

אם לא ידע הראשונה משהגדיל, ראשונה חולצת ולא מתיבמת. דזקת שני יבמין עליה הואיל ולא ידעה משהגדיל לא יצאת ידי נפילה ראשונה: רבי שמעון אומר מיבם לאיזו שירצה. דלית ליה לרבי שמעון זקת שני יבמין [מ]. והכי נמי אמרינן בפרק ארבעה אחים [מא]: וחולץ לשניה. דהא לאו צרות נינהו לאפטורי חדא ביבום חברתה. ויבומי תרנויהו לא, הואיל והויא צרתה במקצת מאמר דרבנן, מחזו כשתי יבמות הבאות מבית אחד [מב]: אחד בן תשע ואחד בן עשרים. שניהן שוין לכל האמור למעלה, דכל כמה דלא איתי שתי שערות קטן הוא, עד שיהיה בן שלשים וחמש שנה, ואם הגיע לחמש ושלשים שנה ולא הביא שתי שערות, אף על פי שלא נראו בו סימני סריס המפרכשים למעלה [מד], הרי זה סריס חמה:

נושאין על האנוסה. לאחר שאנס או פתה אשה מתר לשא בפתה או אמה או אחותה [א], דכתיב (ויקרא ט) ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה, בכלן נאמר שכובה וכאן נאמרה לקיחה, לומר לך דרד לקיחה אסרה תורה [ב]: רבי יהודה אוסר. דכתיב (דברים כג) לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו, כנף שראה אביו לא יגלה [ג]. ואין הלכה כרבי יהודה. אבל חכמים אסרו [ד] לנטען מן האשה לשא בפתה או אחותה או אמה או אחת מקרובותיה [ה], מפני שהיא מצויה אצלם תמיד ואתו לידי הרגל עברה [ו]. ואם עבר ונשא אחת מקרובות אנוסתו ומפתתו או מקרובות האשה שנחשד עליה אין מוציאין אותה מידו. ומתניתין דקתני נושאין על האנוסה דמשמע אפלו לכתחלה, מירי לאחר מיתת האנוסה והמפתה, דהשתא ליכא למיחש שמא לאחר שישא בפתה יזנה עם הראשונה:

פרק יא - משנה ב

לא חולצין. דאחנה מן האב בעינו, וגרים אין להם שאר מן האב [ז]:

פרק יא - משנה ג

שנתערבו ולדותיהן. ויש לכל אחת מהן בן ודאי, שלא נתערב: ארבעה חולצין לאחת. בן ודאי של כל אחת מן הארבע חולץ לאחת מהן, דכל אחת מספק לה לאשת אח. ובן החמישית ישאנה ממה נפשך, אם אשת אחיו היא הרי מינם לה, ואם לאו הרי חלץ לה יבמה: הוא ושלשה. זה שינם חולץ לאחרת ושלשה עמו. והחמישי מינם ממה נפשך. וחוזרין השנים הללו וחולצין לשלישית ושנים עמהם והחמישי מינם, וכן כלם: ארבע חליצות. תחלה, לפי שאין אחד מהם רשאי לינם עד שיחלצו לה הארבעה, כי היכי דלא לפגע ביבמה לשוק. והוא הדין דמצו הארבעה למחלץ לכלהו והאחד פונס את כלן, אלא דהכי שפיר טפי, דלמא לכל חד וחד מתרמי דיליה [ט] ומתקימא מצות יבום:

פרק יא - משנה ד

מתו הפשרים. הוודאין: אחד חולץ. תחלה, והדר מינם אידך, ממה נפשך, אי האי דחלץ הוא בן הפלה וחלץ לאשת אחיו, הא אשתרזא לה בהך חליצה ושפיר נסיב לה אידך שהוא בן הזקנה, דאשת בן אחיו מתרת לו. ואי האי דחלץ הוא בן הזקנה ואשת בן אחיו חלץ, הויא לה כחולצת מן הנכרי, ובן הפלה כי מינם לה שפיר קמינם:

פרק יא - משנה ה

אוכלים בתרומה. דאחד פהו ואחד עבד פהו אוכלין בתרומה: וחולקים חלק אחד. מפרש בגמרא דהכי קאמר, וחולקים חלק כאחד, אם באו

שְׁנִיָּהֶם עַל הַגֵּרֹן כְּאֶחָד נוֹתְנִים לָהֶם, אֲבָל זֶה בְּלֹא זֶה אֵין חוֹלְקִין לָהֶם, דְּקִסְבֵּר הָאֵי תֵּנָא **{יא}** אֵין חוֹלְקִים תְּרוּמָה לְעֶבֶד אֶלָּא אִם כֹּן רַבּוּ עִמּוֹ: **בֵּין כְּשׁוֹרֹת בֵּין פְּסוּלוֹת**. דְּכָל אֶחָד מֵהֶם סִפֵּק כְּהוֹן סִפֵּק עֶבֶד, כְּשׁוֹרוֹת אֲסוּרוֹת לְעֶבֶד וּפְסוּלוֹת אֲסוּרוֹת לְכַהֵן, וְסִפֵּק אֲסוּרָא לְחַמְרָא: **אֵין סוֹפְגִין אֶת הָאֲרֻבָּעִים**. דְּכָל חַד אָמַר אֲנָא לָאו כְּהוֹן אֲנָא: **אֵין מְשַׁלְּמִין**. דְּכָל חַד אָמַר כְּהוֹן אֲנָא, וְלֹא מִפְּקִינן מְמוֹנָא מְסַפִּיקָא: **וּמוֹכְרִין הַתְּרוּמָה**. תְּרוּמַת תְּבוּאָתוֹן אֵין נוֹתְנִין אוֹתָהּ לְכַהֵן כְּשִׁמְפְּרִישִׁין אוֹתָהּ, דְּכָל חַד אָמַר אֵיתִי רְאִיָּה דְּלָאו כְּהוֹן אֲנָא, וּמִכָּל מְקוּם אֵי אֶפְשָׁר לָהוֹן לְאַכְלָהּ, אֶלָּא מוֹכְרִין אוֹתָהּ לְכַהֵן וְהַדְּמִים שְׁלָהוֹן: **וְאֵין חוֹלְקִים בְּקִדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ**. כְּגוֹן עוֹרוֹת קִדְשִׁים, דְּלְכָל חַד מְנִיְהוּ אֲמַרִּין אֵיתִי רְאִיָּה דְּכַהֵן אֶת וְשִׁקֵּל: **וְאֵין נוֹתְנִין לָהֶם קִדְשִׁים**. לְהַקְרִיב **{טו}**: **וְאֵין מוֹצִיאִין שְׁלָהֶם**. כְּגוֹן אִם נוֹלַד לָהֶם בְּכוֹר **{טז}** אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹן, וְיִרְעָה עַד שִׁסְתַּאֲב: **חֲמַרֵּי יִשְׂרָאֵל וְחֲמַרֵּי כַּהֲנִים**. מִפְּרִשׁ בְּגַמְרָא שְׁמַנְחָתוֹן נְקַמְצַת כְּמַנְחַת יִשְׂרָאֵל וְקָרַב בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, וְאֵין שְׁיַרְיָה נְאֻכְלִין כְּמַנְחַת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא נְשַׁרְפַת **{יט}** כְּמַנְחַת כַּהֲנִים שְׁהִיא כְּלִיל:

פרק יא - משנה ו

הוֹן חוֹלְצִין וְלֹא מִיַּבְמִין. לְאִשְׁתּוֹ שֶׁל סִפֵּק. וְאֶחָד מִבְּנֵי הַרְאִשׁוֹן חוֹלֵץ שְׁמָא בְּוֹ אֲבִיָּהֶם הִיָּה. וְלֹא מִיַּבְמִין, שְׁמָא בְּוֹ הָאֲחֵרוֹן הוּא וְהָרִי הוּא אֲחִיָּהוֹן מִן הָאִם וְלֹא מִן הָאָב וְאִשְׁתּוֹ עֲלִיָּהוֹן בְּכָרַת. וְכֹן בְּנֵי הָאֲחֵרוֹן. וְכֹן הוּא חוֹלֵץ לְנִשׁוּתִיָּהוֹן וְלֹא מִיַּבְמִים: **הֵינּוּ לוֹ אֲחִים מִן הַרְאִשׁוֹן וּמִן הָאֲחֵרוֹן**. שְׁלֹא מֵאוֹתָהּ הָאִם: **הוּא אוֹ חוֹלֵץ אוֹ מִיַּבְמִים**. לְאִשְׁתּוֹ בְּוֹ הַרְאִשׁוֹן, אִם אֲחִיו הוּא הָרִי טוֹב, וְאִם לָאו, נְכָרִית הִיא אֶצְלוֹ, וְכְגוֹן שְׁאִין שָׁם אַח אֶלָּא הוּא, דְּלִיכָא לְסַפּוּקֵי בִיבְמָה לְשׁוּק. וְכֹן לְאִשְׁתּוֹ בְּוֹ הָאֲחֵרוֹן: **הֵם אֶחָד חוֹלֵץ וְאֶחָד מִיַּבְמִים**. אוֹ בְּוֹ הַרְאִשׁוֹן אוֹ בְּוֹ הָאֲחֵרוֹן חוֹלֵץ לָהּ וְחִבְרוּ מִיַּבְמִים. אִם יִבְמְתוֹ הִיא הָרִי טוֹב, וְאִם לָאו, נְכָרִית הִיא. וּמִשׁוּם יִבְמָה לְשׁוּק לִיכָא לְמִיחַשׁ שְׁהָרִי חֲלָץ לָהּ יִבְמָה:

פרק יא - משנה ז

הִיָּה אֶחָד יִשְׂרָאֵל. אֶחָד מִן הַבְּעָלִים יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד כְּהוֹן: **הוּא אוֹנֵן עֲלֵיהֶם**. שְׁמָא זֶה אָבִיו וּבִיּוֹם מִיתָתוֹ אֲסוּר לְאֹכַל בְּקִדְשִׁים: **וְהֵם אוֹנֵנִים עָלָיו**. וּבִיּוֹם מוֹתוֹ אֲסוּרִים שְׁנִיָּהֶם בְּקִדְשִׁים **{כ}**. וּמִשְׁפַּחַת לָהּ דְּרוּאָה בְּמִיתַת

שְׁנִיָּהוּ וְכֹהֵן כָּשֶׁר הוּא [כא] דְּהָא אִינוּ מְטַמְּא לָהּ, כְּגוֹן שְׁנִיתְקַדְּשָׁה קַדְוִישֵׁי טְעוּת עַל תְּנָאֵי וְלֹא נִתְקַיֵּם, דְּנִפְקָא מִנִּיהּ בְּלֹא גִטָּא, וְנִשְׂאֵת תּוֹדַת שְׁלֵשָׁה, וּבִכְהֵאֵי גִוְנָא מְשַׁפְּחַת לָהּ דְּרוּאָה בְּמִיתַת שְׁנִיָּהֶם וְכֹהֵן כָּשֶׁר הוּא, לְפִיכְדָּא אִינוּ מְטַמְּא לָהּ: **הוּא לֹא יוֹרֵשׁ אוֹתָן**. דִּיּוֹרֵשִׁין מִדְּחִין אוֹתוֹ אֵלּוּ אֵצֶל אֵלּוּ: **וְהוּן יוֹרֵשִׁין אוֹתוֹ**. דְּמִי מְעַבְבַּ עַל יָדוֹ, וְחוֹלְקִים הִמָּמוֹן בֵּין שְׁנִיָּהוּ: **וְעוֹלָה בְּמִשְׁמְרוֹ**. לְעַבְדָּא, וְאִין בְּנֵי מְשָׁמֵר מְעַבְבִּין עֲלֵיו [כד]. אֲבָל אִינוּ חוֹלְקִים, דְּכָל בְּנֵי מְשָׁמֵר דְּחוּ לֵיהּ גְּבִי חֲבֵרִיהּ:

פרק יב

פרק יב - משנה א

מִצּוֹת חֲלִיצָה. וְאֶפְלוּ שְׁלִשְׁתָּן הַדְּיוֹטוֹת. וְהָא דְּקָרִי לָהּ דִּינִים, שְׁצָרִידָא שְׁיָהִיּוּ יוֹדְעִים לְהַקְרוֹת הַפְּסוּקִים כְּעִין דִּינִים. וְאִף עַל גַּב דְּתַנּוּן מִצּוֹת חֲלִיצָה בְּשִׁלְשָׁה, צָרִיכִין לְצַרְף עִמָּהוּן שְׁנַיִם אַחֲרִים, שְׁתֵּיהֶן חֲלִיצָה בְּחִמּוּשָׁה לְפָרְסוּמֵי מִלְתָּא. וְהַשְּׁנַיִם הַלְלוּ שְׁמוֹסִיפִים עַל הַשְּׁלֵשָׁה, אֶפְלוּ אִין יוֹדְעִים לְהַקְרוֹת: **מִנְעֵל**. שֶׁל עוֹר רֶדֶד, חֲלִיצָתוֹ כְּשָׂרָה, אֲבָל לְכַתְּחֵלָה לֹא, גִּזְרָה שְׁמָא יַחֲלֹץ בְּמִנְעֵל קְרוּעַ מְלֻמְעָלָה, דְּאֶפְלוּ כִּי קְרוּעַ מִיתַב אַפְרַעֲיָה הוּאִיל וְהוּא רֶדֶד, וְאִנּוּן מִיַּדִּי דְּמַגִּין בְּעִינָן וְהָא לִיכָא. אֲבָל סַנְדָּל שֶׁהוּא שֶׁל עוֹר קָשָׁה וְכִי קְרוּעַ לֹא מִיתַב אַפְרַעֲיָה, לִיכָא לְמַגְזֵר שְׁמָא יַחֲלֹץ בְּסַנְדָּל קְרוּעַ, הַלְכָּד עַקֵּר חֲלִיצָה בְּסַנְדָּל הִיא: **בְּאַנְפְּלִיאוֹת**. כְּמִין בְּתֵי רַגְלִים שֶׁל בְּגָד: **חֲלִיצָתָה פְּסוּלָה**. דְּמִיַּדִּי דְּמַגִּין בְּעִינָן, כְּתִיב הִכָּא (דְּבָרִים כה) נִעְלוּ וְכָתִיב הִתָּם (יִחְזָקָא ל טו) וְאֶנְעִלְדָּא תַּחֲשׁ, וְהוּא עוֹר: **מִן הָאֲרַכְבָּה וּלְמַעְלָה חֲלִיצָתָה פְּסוּלָה**. שְׁהִיוּ רְצוּעוֹת הַמְּנַעֵל קְשׁוּרוֹת לְמַעְלָה מִן הָאֲרַכְבָּה:

פרק יב - משנה ב

בְּסַנְדָּל שֶׁל עֵץ כְּשָׂרָה. וְהוּא שְׁיָהִיָּה מְחַפָּה עוֹר: **חֲלִיצָה בְּגָדוֹל**. שְׁהִיָּה הַסַּנְדָּל גָּדוֹל מִמֵּדַת רַגְלוֹ, אִם יָכוֹל לְהַלְדָּא בּוֹ חֲלִיצָתוֹ כְּשָׂרָה: **אוּ בְּקֶטָן**.

ממדת רגלו, אם חוּפָּה אֶת רֵב רָגְלוֹ חֲלִיצָתוֹ כְּשֶׁרָה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר
בְּמָה שֶׁפּוֹסֵל חֲלִיצָה בְּלִילָה (ה), וְאִין הִלְכָה כְּמוֹתוֹ בְּמָה שֶׁמְכַשֵּׁיר חֲלִיצָה
בְּשִׂמְאֵל:

פרק יב - משנה ג

חֲלִיצָה וְלֹא קִרְאָה חֲלִיצָתָהּ כְּשֶׁרָה. דְּכִי כָּתַב רַחֲמָנָא כְּכָה דְּמִשְׁמַע עֶכּוּבָא,
אִמְעָשָׂה הוּא דְּכִתְיִב (דְּבָרִים כה) כְּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ, וְקִרְיָאָה דְּבִיבּוּר בְּעֵלְמָא
הוּא: דְּבִיבּוּר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה בְּאִישׁ. כְּגוֹן חֲלִיצָה שֶׁהָאִשָּׁה עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּגוֹפּוֹ
שֶׁל אִישׁ, לְאַפּוֹקִי רְקִיקָה דְּלָאוּ מַעֲשֶׂה בְּגוֹפּוֹ שֶׁל אִישׁ הוּא:

פרק יב - משנה ד

הַחֵרֵשׁ שֶׁנֶּחְלַץ חֲלִיצָתוֹ פְּסוּלָה. שְׂאִינוּ פּוֹטְרָה בְּמִקּוֹם שֶׁיֵּשׁ אָח אַחֵר כְּשֶׁר
(ט): וְהַחֵרֵשׁ שֶׁחֲלָצָה פְּסוּלָה. שֶׁהִיא עֲצָמָה אֵינָה נִפְטָרֶת בְּחֲלִיצָתָהּ, וְאִין
לָהּ תִּקְנָה אֶלָּא בְּיָבוּם, וְאִם רָצָה אַחֵר כִּדְּלִהוּצִיא יוֹצִיא בְּגִט: וְהַחֲוֹלָצֶת
לְקָטוֹן חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. כֹּל הֵיכָא דְּתַנְיִנּוּ בְּפִרְקִין חֲלִיצָה פְּסוּלָה, אֵינָה
יְכוּלָה לְהַתְיַבֵּם אַחֵר אוֹתָהּ חֲלִיצָה וְצָרִיכָה חֲלִיצָה אַחֲרֶת מְעֻלְיָתָא
לְהַתְיַרְה לְעֵלְמָא. וְהֵאֵי תִנָּא דְּקָרִי לְחֲלִיצַת קָטוֹן חֲלִיצָה פְּסוּלָה דְּמִשְׁמַע
שֶׁפּוֹסְלָה מִלְּהַתְיַבֵּם, רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאֵלוּ רַבְּנֵי אַמְרֵי אִין בְּחֲלִיצַת קָטוֹן
כְּלוּם וְלֹא נִפְסְלָה מִלְּהַתְיַבֵּם (י). וְהִלְכָה כְּחַכְמֵי:

פרק יב - משנה ה

חֲלָצָה בְּשָׁנִים. כְּשָׂרִים: אוֹ בְּשִׁלְשָׁה. וְהִיא אֶחָד מֵהֶם קָרוּב אוֹ פְּסוּל, דְּלֹא
נִשְׁתַּיְרוּ כִּי אִם שָׁנִים כְּשָׂרִים: חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. וְכֵן הִלְכָה שְׂאִין חֲלִיצָה
כְּשֶׁרָה בְּפָחוֹת

פרק יב - משנה ו

עצה ההוגנת לו. אם הוא ילד והיא זקנה, הוא זקן והיא ילדה, אומרים לו מה לך אצל ילדה מה לך אצל זקנה בלד אצל שכמותך [יג]: קוראה מאן יבמי. וקורא, לא חפצתי לקחתה. חולצת ורוקקת וקוראה, פכה יעשה לאיש [יד]. והלכה כרבי יהודה [טו] דאמר מצוה על כל העומדים שם לומר חלוץ הנעל חלוץ הנעל חלוץ הנעל:

פרק יג

פרק יג - משנה א

בית שמאי אומרים אין ממאנין אלא ארוסות. יתומה שהשיאוה אמה ואחיה, אינה ממאנת אלא מן הארוסין: בפעל. אבל אם מת ולא מאנה בו ונפלה לפני יבם, אינה יוצאה במאון, אלא תמתין עד שתגדיל ותחלץ: אין בנות ישראל הפקר. ואפלו מן הארוסין לא תמאן ותארס לאחר ותחזר ותמאן. אלא ממאנת בזה ותמתין מלארס לאחר עד שתגדיל: תמאן ותנשא. לאו למהדר ולמאן זמנא אחריתי, אלא הכי קאמר, ממאנת וממתנת מלארס לאחר עד שתגדיל, או אם רוצה להנשא ממאנת בבעלה ותנשא מיד, דתו לא ממאנת לבית שמאי, דנשואה היא:

פרק יג - משנה ב

אין מעשה קטנה אלא כמפתה. דכמי שלא נשאת דמי. ואין הלכה כרבי אליעזר, והלכה כרבי חנינא בן אנטיגנוס. ופחותה מבת שש בחזקת

שְׂאִינָה יוֹדַעַת לְשֹׁמֵר קְדוּשִׁיהָ וְאִינָה צְרִיכָה לְמֵאֵן. וְיֹתֵר מִבֵּת עֶשֶׂר
בְּחִזְקַת שְׂיֹדַעַת לְשֹׁמֵר קְדוּשִׁיהָ, וְאִף עַל פִּי שֶׁהִיא סְכֵלָה בְּיֹתֵר [י]. וּמִבֵּת
שֵׁשׁ וְעַד בֵּת עֶשֶׂר צְרִיכָה בְּדִיקָה אִם יוֹדַעַת לְשֹׁמֵר קְדוּשִׁיהָ אִם לֹא.
וּמִמֵּאֲנֵת הַבֵּת וְהוֹלְכַת עַד שֶׁתֵּהָא בֵּת שְׁתֵּים עָשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְתֵבִיא
סִימָנִים. לְאַחַר מִכָּאן אִינָה מִמֵּאֲנֵת, אֶפְלוּ לֹא בָּא עָלֶיהָ. וְאִם בָּא עָלֶיהָ
לְאַחַר שְׁתֵּים עָשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד, אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִבִּיֵּאָה סִימָנִים, חִיְשִׁינָן
שְׂמָא נִשְׂרוּ הַסִּימָנִים וּקְנָאָה [יא]:

פרק יג - משנה ג

כָּל עֶפְכָּה שֶׁהִיא מִן הָאִישׁ. נָתַן לָהּ גִּט, זֹו הִיא עֶפְכָּה שֶׁהִיא מִן הָאִישׁ,
דְּכִינָן דְּלֹא מֵאֲנָה גְלַתָּה דְעֵתָה שְׁכַל מַה שֶׁהִיְתָה מִתְעַכְּבַת אֶצְלוּ הִיָּה
בְּשִׁבְלוֹ. מֵאֲנָה בּוּ, זֹו הִיא עֶפְכָּה שֶׁאִינָה מִן הָאִישׁ, שֶׁלֹּא נִתְעַכְּבָה אֶצְלוּ
מִשּׁוּם אִישׁוֹת. וּמִתְנִיתִין מִפְּרֵשׁ לָהּ וְאִזִּיל:

פרק יג - משנה ד

מִתְּרַת לְחִזֹּר לוֹ. אִף עַל גַּב דְּאִם לֹא הִחְזִירָה וְנִשְׂאֵת לְאַחַר מִתּוֹךְ הַגְּרוּשִׁין
וְנִתְאַרְמְלָה, אֲסוּרָה לְרֵאשׁוֹן, אֶפְלוּ הָכִי כִי הִחְזִירָה וּמֵאֲנָה בּוּ אֶתִי מֵאוֹן
וְגַלִּי עָלָה דְקִטְנָה הִיא וּבִטְלִיהָ לְגִטָּא, וְלֹא הָוִי בְּחִזְרָה שְׁנִיָּה כְּמִחְזִיר
גְּרוּשְׁתּוֹ מִשְׁנִשְׂאֵת לְאַחַר: **זֶה הַכֹּלֵל.** כְּלוּמַר אֶפְלוּ פְּעָמִים הִרְבֵּה גְרָשָׁה
וְהִחְזִירָה וּמֵאֲנָה בּוּ, אִם נִשְׂאֵת לְאַחַר מִתּוֹךְ גִּט אֲסוּרָה לְחִזֹּר לוֹ, וּמִתּוֹךְ
מֵאוֹן מִתְּרַת לְחִזֹּר לוֹ:

פרק יג - משנה ה

לְאַחַר וּמֵאֲנָה בּוּ. כְּלוּמַר חִזְרָה וְנִשְׂאֵת לְשִׁלִּישִׁי וּמֵאֲנָה בּוּ: **כָּל שְׂיִצְתָּה**
מִמֵּנוּ בְּגִט אֲסוּרָה לְחִזֹּר לוֹ. אִף עַל גַּב שְׂיִצְתָּה מִשָּׁל אַחֲרָיו בְּמֵאוֹן, לֹא

פרק יג - משנה ו

מתרת ליבם. ולא אמרינן נשואין הראשונים מפילין היבמה לפני היבם ומשעה שגרשה אחיו קימא עליה באסור אשת אח דהויא לה גרושת אחיו: **רבי אליעזר אוסר.** דגזר כל הני אטו יתומה בחיי האב דאמרינן לקמן במתניתין דלאחר חזרתה הרי היא כגרושה אפלו לרבנן. ואין הלכה כרבי אליעזר: **כיתומה בחיי האב.** אף על פי שהאב חי הרי היא כיתומה לענין קדושין, דשוב אין לאב כח לקבל קדושיה. ואם החזירה בקטנותה, אסורה ליבם אם מת בקטנותה {יג}, דקדושי חזרה אינן פלוס הואיל ופקע רשות אב מנה והיא אין לה יד, והויא כגרושה ועומדת:

פרק יג - משנה ז

תצא משום אחות אשה. ופטורה מן החליצה ומן היבום: **מת בעלה של גדולה.** ונפלה לפני בעל הקטנה, זקתה של גדולה שהיא מן התורה, אוסרת קטנה עליו משום דנשואיה דרבנן, והויא לה אחות זקוקתו, ומה יעשו: **רבי אליעזר אומר מלמדים הקטנה שתמאן בו.** ותעקר נשואיה, ויהא מיבם את הגדולה. והלכתא כותיה: **רבן גמליאל אומר.** אין זקת גדולה אוסרת את הקטנה, דסבר רבן גמליאל דלא אלימא זקה לאסור את אשתו עליו, הלכך אם מאנה מוטב ותתיבם הגדולה, ואם לאו, תמתין הקטנה אצלו עד שתגדיל ויהיו נשואיה דאורייתא {טו} ואחר כך תצא הגדולה משום אחות אשה. אבל לחלץ לגדולה לא, דפסל את הראשונה עליו משום אחות חלוצה: **אי לו.** אוי לו. שמוציא את אשתו בגט, ואין מלמדין אותה למאן, דאמרינן שיתרחק אדם מן המאונים {יז}:

פרק יג - משנה ח

לשתי יתומות. נכריות: או חליצתה. לאחר שתגדיל: וכן שתי חרשות. כלומר כשם ששתי קטנות ביאת אחת מהן פוטרת צרתה, כך בשתי חרשות. אבל חליצה ליכא למימר בחרשת, דלאו בת חליצה היא: אחת קטנה ואחת חרשת. אף על גב דשתייהן אין נשואיהן נשואין גמורין, מכל מקום לא ידעינן בהי מניהו ניהא ליה [יח] והיא חשיבא אשתו טפי: ביאת הגדולה פוטרת את הקטנה. דביאת מי שנשואיה נשואין גמורין פוטרת אותה שאין נשואיה גמורין. אבל איכא לא:

פרק יג - משנה ט

לא פסל את הראשונה. שהרי ביאתו שונה. ואי ראשונה קנויה היא, הרי היא אשתו וביאת האחרונה בעילת זנות. ואי לאו קנויה היא, הרי שתייהן נכריות אצלו שלא היו קנויות לאחיו, ומקיים את הראשונה שלא נפסלה עליו, אבל אחרונה לא, דלמא קנויות הוו ומשבא על הראשונה קימא היאך עליה באסור שני בתים: פסל את החרשת. דשמא קטנה קנויה כלה וקנן החרשת משיר, והנה ליה שני בתים, דהכי מסקינן בגמרא דקטנה ספק אם היא קנויה לגמרי הואיל וראויה לביאה לאחר זמן, ספק אם אינה קנויה כלל [כ]. וחרשת קנויה ומשירת, כלומר קנויה במקצת ואינה קנויה קנן גמור. ואפלו הכי אם בא על החרשת אחר שבא על הקטנה לא פסל את הקטנה, ממה נפשך, אי קטנה קנויה לגמרי הרי קנאה וביאת החרשת שאחר כן לא כלום היא, ואי אינה קנויה כלל, אף לאחיו לא היתה קנויה ונכרית היא. אבל אם בא ותחלה על החרשת ואחר כך על הקטנה, פסל את החרשת, דשמא קנן הקטנה קנן גמור הוא, ופסל קנן החרשת שהוא קנן משיר. ואית ספרים דגרסי, אם בא על הקטנה וחזר ובא על החרשת פסל את הקטנה, דגזרינן אטו כשבא על החרשת וחזר ובא

פרק יג - משנה יא

רבי אליעזר אומר בכלן [כב] מלמדין. והלכה כרבי אליעזר:

יגדלו זה עם זה. ואינו יכול לגרשה עד שיגדיל, דגט קטן אינו גט: היבמה שאמרה בתוך שלשים יום. שכנסה היבם, לא נבעלתי ליבם, והוא אומר בעלתיו ודין בגט, כופין אותו לחלץ, דהיא נאמנת, דעד תלתין יומין מוקי איניש נפשיה ולא בעיל: לאחר שלשים יום. הוא נאמן, דלא מוקי איניש נפשיה מלבעל יותר משלשים יום. ומיהו איהי לא משתריא, דשויתה אנפשה חתיכה דאסורא, ובעיא חליצה, ומבקשים ממנו שיחלץ, אבל לא כופין, דהא הוא אומר שבעל. והא דכופין אותו לחלץ תוך שלשים יום ומבקשין אותו לחלץ לאחר שלשים יום ואין כופין ומבקשים ליבם, מוקי בגמרא כגון שגט יוצא מתחת ידה [כה], שכיון שנתן גט לזקתו נפסלה עליו [כו], ומיהו בעיא חליצה למשריה לעלמא. ואי אמרה היא נבעלתי והוא אומר לא בעלתי, אין חוששים לדבריו [כז] ולא בעיא חליצה:

הנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה כופין אותו שיחלץ לה. דלא אסקא דעתה שימות בעלה ותפל לפניו ליבום. ונוטלת כתבתה: אבל לאחר מיתת בעלה. הוצא מורדת, וקימא לן פותבין אגרת מרד על שומרת יבם: מבקשים ממנו לחלץ. ויתן כתבתה אם ירצה, ואם לא רצה לחלץ והיא מורדת בו ובאה להפסיד כתבתה, כופין אותו לחלץ:

חרש. כָּשֶׁם שְׁכוּנָס בְּרַמְיָהּ. כְּלוּמַר כְּקְדוּשֵׁין כֶּדָּ גְרוּשֵׁין **[ב]**. וְכֵן פִּקְח
בְּחַרְשֵׁת בְּרַמְיָה כְּנָס, שְׁרַמְזוּ לָהּ עַד שְׁנַתְרַצִּית לּוֹ, וּבְרַמְיָה יוֹצִיא אִם רָצָה
לְהוֹצִיא: **וְנַתְחַרְשָׁה.** אָף עַל פִּי שְׁקְדוּשֵׁין גְּמוּרִים הָיוּ, שְׁפַקְחַת הִיְתָה
בְּאוֹתוֹ זְמַן: **אִם רָצָה לְהוֹצִיא יוֹצִיא.** דְּלֹא בְּעֵינָן דְּעַת הָאִשָּׁה: **נִשְׁתַּטִּית לֹא
יוֹצִיא.** וְאָף עַל פִּי שְׁיֻדְעַת לְשֹׁמֵר גִּטָּה וּמַתְגַּרְשֵׁת מִן הַתּוֹרָה **[ג]**, תִּקְנוּ
חֲכָמִים שְׁלֹא יִגְרַשְׁנָה כְּדִי שְׁלֹא יִנְהַגוּ בָּהּ מְנַהֵג הַפְּקָר: **נַתְחַרֵּשׁ הוּא.** לְאַחַר
קְדוּשֵׁין, הוֹאִיל וְהָיוּ קְדוּשֵׁיו קְדוּשֵׁין גְּמוּרִים לֹא יוֹצִיא עוֹלָמִית, שְׁאִין
גְּרוּשֵׁין שְׁאִינָן גְּמוּרִים מִפְּקִיעֵין קְדוּשֵׁין גְּמוּרִים:

פרק יד - משנה ב

שֶׁהִשְׂיָאָה אַבְיָהּ. בְּקִטְנוּתָהּ **[ו]**, וְקִבַּל קְדוּשֵׁיהָ, וְהָיוּ קְדוּשֵׁין גְּמוּרִים אָף
עַל פִּי שֶׁהִיא חַרְשֵׁת, שְׁעַל דְּעַת אַבְיָהּ נִתְקַדְּשָׁה וְלֹא עַל דְּעַתָּהּ: **יוֹצִיאָה בְּגִט.**
אֲפֹלוּ לְאַחַר שְׁגָדְלָהּ וּפְקַע כַּח אָב מְקַבְּלַת הִיא אֶת גִּטָּהּ: **אָף זֹו.** פִּקְחַת
שְׁנַתְחַרְשָׁה, פִּיּוּצָא בָּהּ:

פרק יד - משנה ג

הָרִי אֵלוּ פְּטוּרוֹת. דְּהוֹאִיל וּשְׁנִיָּהּ חַרְשֵׁים אוֹ שְׁתִּיָּהּ חַרְשׁוֹת, כְּקְדוּשֵׁי זֹו
כֶּדָּ קְדוּשֵׁי זֹו, וְאֵתוּ קְדוּשֵׁין דְּאִשְׁתּוֹ אָף עַל פִּי שְׁאִינָן גְּמוּרִים, וּמִפְּקִיעֵי זִקַּת
יְבָמָתוֹ, שְׁהָרִי אֵינָה זִקָּה גְּמוּרָה: **יְכַנְסוּ.** שְׁאִין חֲלִיצָה בְּחַרְשׁ וְחַרְשֵׁת,
שְׁאִינָן בּוֹאֲמֵר וְאֲמָרָה **[ח]**. וְאַחַר כֶּדָּ אִם רָצוּ לְהוֹצִיא יוֹצִיא בְּגִט, דְּאֵתִי גִט
בְּרַמְיָהּ וּמִפְּקַע נְשׁוּאִין דִּידִיהּ וְזִקַּת אַחֲיוּ דְּהִנְאִי בְּרַמְיָהּ **[ט]**:

פרק יד - משנה ד

מוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגִט. דְּזִקַּת אַחוּתָהּ הֵבֵא מִכַּח קְדוּשֵׁין גְּמוּרִים אוֹסְרָתָהּ
עָלָיו, וְאִין כַּח בְּקְדוּשֵׁין דִּידִיהּ לְדַחוּת הִיְבָמָה מְשׁוּם אַחוּת אִשְׁתּוֹ: **וְאִשְׁתּוֹ
אֲחִיו אֲסוּרָה לְעוֹלָם.** דְּחַרְשׁ לֹא חֲלִיץ. וְלִכְנָס אִי אֶפְשָׁר מְשׁוּם אַחוּת אִשָּׁה:

כּוֹנֵס וְאֵינוֹ מוֹצִיא לְעוֹלָם. דְּלֹא אָתִי גַט דִּידִיָּה וּמִפְקֵע זִקְת וּבּוֹמֵי אַחֵיו
הָרֵאשׁוֹן
{יא}

טו

פרק

א

משנה

-

טו

פרק

הָאִשָּׁה. שְׁלוֹם בֵּינוֹ לְבִינָה. שְׂאֵם הִיָּתָה קִטְטָה בֵּינוֹ לְבִינָה דְלִמָּא מִחֲמַת
שְׂנָאָה מְכֻנָּה לְאַסְר עֲצָמָה עָלָיו: וְשְׁלוֹם בְּעוֹלָם. שְׂאֵם הִיָּה שְׁעַת חֲרוּם
דְּלִמָּא כְּשֶׁרָאָתָה שְׁשָׁהָה הֲרֵבָה זָמַן וְלֹא חֲזַר אִמְרָה וְדָאִי לְסִטִּים הֲרֵגוּהוּ.
אִי נִמְי, רָאָתָה אוֹתוֹ מִכָּה בְּמִלְחָמָה וְסִבְרָה וְדָאִי יָמוּת. אֲבָל כְּשֶׁשְׁלוֹם
בְּעוֹלָם אִי לֹא חֲזִיתִיה דְּמִית וְדָאִי חִישָׂא לְקִלְקוּלָא, שְׂמָא יָבֵא לְאַחַר
שְׁתַּנְשָׂא וּתְהֵא מְקַלְקֵלֵת: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כּוֹי. וְלִית הִלְכָתָא כְּוִתִּיה:
אֲמַרוּ לוֹ. לְרַבִּי יְהוּדָה, פְּקַחַת תַּנְשָׂא שׁוּטָה לֹא תַנְשָׂא {ה}, אֲלֵא אַחַת זֹו
וְאַחַת זֹו תַנְשָׂא:

ב

משנה

-

טו

פרק

בְּבִאָה מִן הַקְּצִיר. כְּמַעֲשָׂה שְׁהִיָּה שְׁהִלְכוּ בְּנֵי אָדָם לְקַצֵּר חֲטִין וּנְשָׁכוּ נֶחֱשׁ
לְאַחַד מֵהֶם וּמַת, וּבִאָה וְהוֹדִיעָה בְּבֵית דִּין וְשָׁלְחוּ וּמִצְאוּ כְּדַבְּרִיהָ. וְלֹא
הִתִּירוּ חֲכָמִים אֲלֵא דִּגְמָתוֹ, שְׁיָהָא הַדְּבָר קָרוּב, אֲבָל מִמְדִּינַת הַיָּם {ו}
אֵינָה נֶאֱמָנָת: אֲלֵא בַּהֲוָה. מַעֲשָׂה שְׁהִיָּה כְּדָ הִיָּה, וְהוּא הַדִּין לְשֶׁאֵר
מְקוֹמוֹת:

שָׂאִין הָאֲחִים נִכְנָסִים. לְנַחֲלַת בְּעֵלָה, דְּרַחֲמָנָא אָמַר (דְּבָרִים יז) עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים. וְגַבֵּי נְשׂוּאִין דִּידָהּ הוּא דְאֶקִּילוּ רַבְּנָן מִשּׁוּם עֲגוּנָה: **מִסְפָּר כְּתֻבָּתָהּ.** מִנְסַח הַכְּתוּב בְּשֵׁטֶר כְּתֻבָּה, כְּשֶׁתִּנְשְׂאֵי לְאַחַר, וְהָרִי הִיא נְשֵׂאת, וְאִם כֹּן תִּטַּל

חוּץ מִחֲמוּתָהּ. טַעֲמָא דְכֻלְּהוּ, מִפְּנֵי שְׁשׂוּנְאוֹת אוֹתָהּ וּמִתְכַּוְּנוֹת לְקַלְקָלָהּ. חֲמוּתָהּ שׂוּנְאָתָהּ, שְׂאוּמָרַת בְּלִבָּהּ זֹאת תֹּאכַל כָּל עַמְלִי. בֵּת חֲמוּתָהּ אוּמָרַת זֹאת תִּירֶשׁ כָּל עַמְלֵי [ז] אָבִי וְאִמִּי. בְּמִתָּהּ יִרְאֶה שְׂמָא סוֹפָה לְהִיּוֹת צָרְתָהּ [ח]. בֵּת בְּעֵלָה אוּמָרַת זֹאת בָּאָה בְּמָקוֹם אִמִּי וְתֹאכַל כָּל עַמְלָה: **מֵה בֵּין גִּט לְמִיתָה.** דְּאֶמְרִינָן אַף הַנְּשִׂים שְׂאִין נְאֻמָּנוֹת לוֹמַר מִת בְּעֵלָה, נְאֻמָּנוֹת לְהִבִּיא גִטָּה: **שֶׁהַכְּתָב מוֹכִיחַ.** דְּסַמְכִינָן עֲקָרָא עַל הַגִּט. וְאִף עַל גַּב דְּעֵלְיָהּ וְנִמְי סְמַכִּינָן, שְׂצָרִיכוֹת לוֹמַר בְּפָנֵי נְכֻתָב וּבְפָנֵי נְחֻתָם: **עַד אֶחָד אוֹמֵר מִת וְנִשְׂאָת.** לָאוּ דְוָקָא נְשֵׂאת, אֶלָּא הַתִּירוּהָ לְהַנְשֵׂא [ט] אַף עַל גַּב שְׂלֵא נְשֵׂאת, וְאַחַר כֵּן בָּא עַד אֶחָד וְאוֹמֵר לֹא מִת, לֹא תִצָּא מִהַתְּרָה הָרֵאשׁוֹן: **עַד אֶחָד אוֹמֵר מִת וְשְׁנַיִם אוֹמְרִים לֹא מִת.** כְּגוֹן שֶׁהֵם פְּסוּלֵי עֲדוּת [י]. וְאֶשְׁמוּעִינָן הוֹאִיל וְהֶאֱמִינָה תוֹרָה עַד אֶחָד אֵין כָּאֵן תּוֹרַת עֲדוּת, וְכִי הִיכִי דְחַד חֲשִׁיב, פְּסוּלֵי עֲדוּת נִמְי חֲשִׁיבִי, הַלְכָּד הַלְכָּד אַחַר רַב דְּעוּת, בֵּין כְּשָׂרִים [יא] בֵּין פְּסוּלִים: **שְׁנַיִם אוֹמְרִים מִת וְאֶחָד אוֹמֵר לֹא מִת וְכוּ'.** הָא קָא מְשַׁמַּע לָן דְּאֶזְלִינָן אַחַר רַב דְּעוּת בְּפְסוּלֵי עֲדוּת, בֵּין לְקַלָּא [יג] בֵּין לְחֻמְרָא:

אֶחָת אוּמָרַת מִת. שְׁתֵּי צָרוֹת הַבָּאוֹת מִמְּדִינַת הַיָּם, אֶחָת אוּמָרַת מִת בְּעֵלֵי וְאֶחָת אוּמָרַת לֹא מִת: **רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר הוֹאִיל וּמִכְחִישׁוֹת כּוּ'.** וְלִית הַלְכָּתָא

פרק טו - משנה ו

הִיְתָה בֵּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן. אִם הִיְתָה צָרְתָה בֵּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן, תֹּאכַל בְּתֵרוֹמָהּ בְּחֻזְקָת שְׂבַעֲלָה קִיָּם, וְאִינָה חוֹשֶׁשֶׁת לְעֵדוּת צָרְתָהּ, שֶׁהוֹאִיל וְאִינָה נֹאמְנָת לְהַשִּׂיֵּאָה אִינָה נֹאמְנָת לְפוֹסְלָה. וְכֵן הִלְכָה:

פרק טו - משנה ז

אָמְרָה מֵת בְּעָלִי וְאַחַר כֶּךָ מֵת חָמִי. חֲמוּתָה אֲסוּרָה, שְׂאִין כֹּלָה מְעִידָה עַל חֲמוּתָה {יט}. וְאִף עַל גַּב דְּאָמְרָה בְּרִישָׁא מֵת בְּעָלִי דְתוּ אִינָה כֹּלְתָה וְהוּיָא נְכָרִית, אֲפֹלוּ הָכִי לֹא מְהִימְנָה {כ}: הִיְתָה בֵּת יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן תֹּאכַל בְּתֵרוֹמָהּ. וּבִהָא גַּמִּי הִלְכָה כְּרַבִּי טַרְפוּן. אֲבָל בְּקִדְשׁ אַחַת מִחֲמֵשׁ נָשִׁים וְאִינוּ יוֹדְעֵי אִינָה מִהוּן קִדְשׁ, וְכֵן גְּזַל אֶחָד מִחֲמֵשָׁה וְאִינוּ יוֹדְעֵי אִינָה מִהוּן גְּזַל, בְּתֵרוּיָהוּ הִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

פרק טו - משנה ח

מֵת בְּעָלִי וְאַחַר כֶּךָ מֵת בְּנֵי נֹאמְנָת. הוֹאִיל וְהָיָה לָהּ בֵּן וְלֹא הִיְתָה בְּחֻזְקָת זְכוּקָה לְיָבָם כְּשִׁינְצָאָה, הִשְׁתָּא גַּמִּי כִּי אָמְרָה מֵת בְּעָלִי וְאַחַר כֶּךָ מֵת בְּנֵי, שְׂאִין בָּהּ זְכוּת יָבָם, מְהִימְנָא. אֲבָל כִּי אָמְרָה מֵת בְּנֵי וְאַחַר כֶּךָ מֵת בְּעָלִי וְרוּצָה לְהִתְיַבֵּם, לֹא מְהִימְנָא, וְאִם בָּאָה לְהַנְשֵׂא לְשׁוּק, חוֹשֶׁשֶׁת לְדַבְּרִיָּהּ, דְּשׁוּיָתָה לְנַפְשָׁה חֲתִיכָה דְּאֲסוּרָא לְעֵלְמָא, וְחוֹלְצָת וְלֹא מִתְיַבֵּמָת:

פרק טו - משנה ט

נָתַן לִי בְּמַדִּינַת הַיָּם. וּמֵת בְּנֵי וְאַחַר כֶּךָ מֵת בְּעָלִי, דְּלֹא מִפְקָא נַפְשָׁה מִחֻזְקָה קַמִּיתָא, שְׂאוּמָרְת עֵדִין הִיא צְרִיכָה לְיָבָם, נֹאמְנָת וּמִתְרַת לְהִתְיַבֵּם: אִינָה נֹאמְנָת. לְהַנְשֵׂא לְשׁוּק בְּלֹא חֲלִיצָה, דְּכִי הִימְנוּהָ רַבְּנָן לְאִשָּׁה, גַּבִּי בְּעָלָה הִימְנוּהָ, מְשׁוּם דְּדִיקָא וּמְנַסְבָּה, אֲבָל לְאִפּוּקֵי נַפְשָׁה

מִיָּבֶם לֹא הִימְנוּהָ, מְשֻׁם דְּזָמְנִין דְּסַנְיָא לִיהּ : וְחוּשְׁשֵׁין לְדַבְרֵיהּ. דְּאַפְקָא
נְפֻשָׁה מִיָּבֶם, וְחוּלְצַת וְלֹא מִתְיַבְמַת :

פרק טו - משנה י

נָתַן לִי יָבֶם בְּמַדִּינַת הַיָּם. שְׂיִלְדָה חֲמוּתָהּ בְּמַדִּינַת הַיָּם, וְהִיא הִלְכָה
בְּחֻזְקַת שְׂאִין לָהּ יָבֶם : מֵת בְּעָלֶי וְאַחַר כֶּךָ מֵת יָבְמִי וְכוּ'. דְּתַרְוִיּהּ קָא
שְׂרִיא נְפֻשָׁה לְשׁוּק, נְאָמְנַת וּמִתְרַת לְשׁוּק בְּחֻזְקָתָהּ הִרְאִישׁוּנָה, שְׁהַפָּה
שְׂאִסַּר הוּא הִפָּה שְׁהַתִּיר :

פרק טז

פרק טז - משנה א

הָאִשָּׁה. לֹא תִנְשָׂא. הוּאִיל וּבְלֹא בְּנִים נִצָּא בְּעֵלָהּ : וְלֹא תִתְיַבֵּם. שְׂמָא יִלְדָה
צָרְתָהּ. וְאִם תִּאמַר תַּחֲלֹץ וְאַחַר כֶּךָ תִּנְשָׂא לְשׁוּק מִמָּה נְפֻשָׁךְ, תִּרְצוּ בְּגִמְרָא
מְשֻׁם דְּחִלּוּצָה פְּסוּלָה לְכַהֲנָה, וְאִם תַּחֲלֹץ וַיִּמְצָא אַחַר כֶּךָ שְׂיִלְדָה צָרְתָהּ
וְלֹד שֶׁל קִימָא וְחִלְצָתָהּ אֵינָה פְּלוּם, צָרִיכִים לְהַכְרִיז עָלֶיהָ שְׁהִיא כְּשֶׁרָה
לְכַהֲנָה וְלֹא נִפְסָלָה מִחֲמַת אוֹתָהּ חִלְצָהּ, וּמִי שֶׁנִּמְצָא בְּשַׁעַת חִלְצָתָהּ וְלֹא
נִמְצָא בְּשַׁעַת שְׁהַכְרִיזוּ עַל חִלְצָתָהּ דְּלֹאוּ פְּלוּם הִיא וְלֹא נִפְסָלָה לְכַהֲנָה עַל
יָדָהּ כְּשִׁירָאָה אוֹתָהּ נִשׁוּאָה אַחַר כֶּךָ לְכַהֵן יֹאמַר שְׁחִלּוּצָה מִתְרַת לְכַהֵן :
הִיתָה לָהּ חֲמוּת. בְּמַדִּינַת הַיָּם : אֵינָה חוּשְׁשֵׁת. שְׂמָא נָתַן לָהּ יָבֶם, אִף עַל
גַּב דְּחִיּוּשֵׁינָן לְעִיל שְׂמָא יִלְדָה צָרְתָהּ, הֵתֵם הוּא דְּכָל מַה דְּיִלְדָה צָרְתָהּ בֵּין
זָכָר בֵּין נְקֵבָה מִפִּיק לָהּ לְהִיאָדָּ מִיָּבֶם, אֲבָל חֲמוּת דְּאִי נִמִּי יִלְדָה לֹא זָקִיק
לָהּ לְהִיאָדָּ אֶלָּא אִם כֵּן יִלְדָה זָכָר, אֵיכָּא לְמִימַר שְׂמָא הִפִּילָהּ, וְאִם תִּמְצָא
לוֹמַר לֹא הִפִּילָהּ שְׂמָא נְקֵבָה הִיתָה : יִצְתָה מִלְּאָה. מְעַבְרַת : חוּשְׁשֵׁת. שְׂמָא
נָתַן לָהּ יָבֶם. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּאָמַר אֵינָה חוּשְׁשֵׁת :

שְׁתֵּי יְבָמוֹת. נְשֵׂי שְׁנֵי אַחִים: מִפְּנֵי בַעֲלָהּ שֶׁל זֶה. שָׁמָּה הוּא חַי וְזָקוּקָה לוֹ, וְאִם עַל פִּי שְׂאֵשְׁתּוֹ אוֹמְרֵת מֵת, אֵינָה נֹאמְנֶת לְהַתִּיר זֶה לְשׁוֹק עַל פִּיהָ, שְׂאִין יְבָמָה מְעִידָה לְחִבְרָתָהּ: לְזוֹ עֵדִים. שְׁמֵת בַּעֲלָהּ, וְלִזוֹ אֵין לָהּ עֵדִים: זֶה שֵׁשׁ לָהּ עֵדִים אֲסוּרָה. לְנִשְׂאָ לְשׁוֹק, מִפְּנֵי יְבָמָה, שְׂאִין עֵדִים שְׁמֵת: וְזוֹ שְׂאִין לָהּ עֵדִים מִתְּרֵת. שֶׁהָרִי בְּשִׁבִיל בַּעֲלָהּ אֵינָה נֹאסְרֵת, שֶׁהִיא נֹאמְנֶת לוֹמֵר מֵת בַּעֲלִי, וּבְשִׁבִיל יְבָמָה נִמְי לֹא מִתְּסָרָא, שֶׁהָרִי בָּאוּ עֵדִים שְׁמֵת: לְזוֹ בָּנִים וְלִזוֹ אֵין בָּנִים. וְאֵין עֵדִים לֹא לְזוֹ וְלֹא לְזוֹ, אֶת שֵׁשׁ לָהּ בָּנִים מִתְּרֵת, וְאֶת שְׂאִין לָהּ בָּנִים אֲסוּרָה: נִתְיַבְּמוּ. שֶׁהָיוּ לָהֶן כָּאֵן שְׁנֵי יְבָמִין וְנִתְיַבְּמוּ וּמֵתוּ הַיְבָמִים, אֲסוּרוֹת לְהַנְשֵׂא לְשׁוֹק, זֶה מִפְּנֵי בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן שֶׁל זֶה וְזוֹ מִפְּנֵי בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן שֶׁל זֶה, אִם עַל פִּי שֶׁהָיוּ שְׁתֵּיהֶן נְשׂוֹאוֹת לְיְבָמִיהֶן בְּחִזְקַת שְׁמֵתוֹ בַּעֲלִיהֶן, עַל פִּי עֲצָמֵן נְשָׂאוֹ, וְהָיוּ נֹאמְנוֹת, שֶׁהָאִשָּׁה שְׂאֵמְרָה מֵת בַּעֲלִי תִתְיַבֵּם. אֲבָל עֲכָשׂוֹ שְׁתֵּיהֶינָה נְשׂוֹאוֹת לְשׁוֹק לֹא, שָׂאֵם יִנְשָׂאוּ לְשׁוֹק נִמְצָא עֲדוּתָהּ שֶׁל זֶה מוֹעִיל לְזוֹ וְעֲדוּתָהּ שֶׁל זֶה מוֹעִיל לְזוֹ, וְאֵין הַיְבָמוֹת מְעִידוֹת זֶה לְזוֹ: הוֹאִיל וְהִתְרוּ לְיְבָמִין. בְּחִזְקַת שְׁמֵתוֹ בַּעֲלִיהֶן, הִתְרוּ לְנִשְׂאָ לְשׁוֹק, דָּתוֹ לֹא חִיְשִׁינָן שָׁמָּה הֵם בְּחַיִּים. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר:

פְּרִצוֹף פָּנִים עִם הַחֹטֵם. אִם לֹא רָאָהוּ בְּפְרִצוֹף פָּנָיו, אוֹ שֶׁנִּטַּל חֹטְמוֹ, אֵין מְעִידִין לְהַשִּׂיא אֶת אִשְׁתּוֹ, שָׁמָּה אֵינּוּ הוּא: מְגִיד. מְנַתַּח [יא]. כְּמוֹ גְדוֹ אֶלְנָא (דְּנִינְאֵל ד): אוֹ חִיָּה אוֹכֶלֶת בּוֹ. דְּוָקָא בְּמָקוֹם שְׂאִין נִפְשׁוּ יוֹצְאָה, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנִּפְשׁוּ יוֹצְאָה, מְעִיד עָלָיו שֶׁהוּא מֵת: אֵין מְעִידִין אֶלָּא עַד שְׁלֶשֶׁה יָמִים. אִם לֹא רָאוּהוּ עַד לְאַחַר שְׁלֶשֶׁה יָמִים לְמִיתָתּוֹ אֵין מְעִידִין עָלָיו, דְּחִיְשִׁינָן שָׁמָּה נִשְׁתַּנּוּ מְרָאִית פָּנָיו וְאֵינּוּ זֶה שֶׁהֵם סְבוּרִים: רַבִּי יְהוּדָה בֵּין בָּבָא אוֹמֵר לֹא כָּל אָדָם וְכוּ'. יֵשׁ לָךְ אָדָם שֶׁמְמַהֵר לְהַנְפִּחַ, כְּגוֹן אָדָם שֶׁמֶן. וְיֵשׁ מְקוֹם שֶׁאָדָם מְמַהֵר לְהַסְרִיחַ וּלְהַשְׁתַּנּוֹת בּוֹ כְּגוֹן מְקוֹם חֲמָה. וְיֵשׁ לָךְ שְׂעָה שֶׁהָעוֹלָם חָם וְאָדָם מְמַהֵר לְהַסְרִיחַ וּלְהַשְׁתַּנּוֹת. וְהַכֹּל לְפִי הָאָדָם וְהַמְּקוֹם וְהַשְּׂעָה, בֵּין לְקֵלָא בֵּין לְחֲמָרָא. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

מִיָּשׁ לָהֶם סוּף. שְׁנֵרָאִים כָּל אַרְבַּע רוּחוֹת שְׁסָבִיב הַמַּיִם. וּמִיָּם שְׁאִין לָהֶם סוּף, שְׁאִין אָדָם יָכוֹל לָרְאוֹת כָּל סְבִיבָיו. וְרַבִּי מֵאִיר לֹא מְפָלֵג בֵּין מַיִם שְׁאִין לָהֶם סוּף לְמַיִם שְׁיֵשׁ לָהֶם סוּף. אֲבָל חֲכָמִים פְּלִיגִי בְּבְרִיתָא [יג], וְאָמְרִי, מַיִם שְׁיֵשׁ לָהֶם סוּף אֲשֶׁתּוֹ מִתְּרַת אִם שָׁהָה שָׁם שְׁעוֹר שְׁאִי אֶפְשָׁר שְׁיַחֲיָה כְּשְׁעוֹר זֶה בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וּמִיָּם שְׁאִין לָהֶם סוּף אֲשֶׁתּוֹ אֲסוּרָה, דְּשָׂמָא לְאַחַר שְׁעָלָה מְשָׁם יָצָא וְהִלְךְ לּוֹ, כְּדָאֲמַר רַבִּי יוֹסִי בְּמִתְנִיתִין. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים: וְעָלָה לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים. דְּסָבִירָא לִיהָ לְרַבִּי מֵאִיר אָדָם חַי בְּתוֹךְ הַמַּיִם יָמִים רַבִּים, וּמְשׁוּם הָכִי אֶפְלוּ בְּמַיִם שְׁיֵשׁ לָהֶם סוּף דְּאִי נָפִיק הָוָה חַזִּי לִיהָ, חַיִּישׁ דְּלָמָא נָפִיק בְּתַר יָמִים רַבִּים וְלֹא חֲזוּ לִיהָ. וְרַבִּי יוֹסִי פְּלִיג עָלֶיהָ וְאָמַר מַעֲשֶׂה בְּסוּמָא שְׁיָרֵד לְטַבַּל בְּמַעְרָה וְכוּ', וּמַעְרָה מַיִם שְׁיֵשׁ לָהֶם סוּף, וְשָׁהוּ עַד שֶׁתִּצָּא נִפְשָׁם וְהִשְׂיָאוּ אֶת נְשׁוֹתֵיהוֹן: מִן הָאֲרַכְפָּה וְלִמְטָה. הוֹאִיל וְיָכוֹל לַחַיּוֹת, לֹא תִנְשָׂא, שְׂמָא יָצָא וְלֹא רָאוּהוּ, דְּמַיִם שְׁאִין לָהֶם סוּף הֵן:

אֶפְלוּ שְׁמַע מִן הַנְּשִׂיִם. שְׁאִין מִתְּפִנּוֹת לְהַעֲיֵד, יָכוֹל לִילְךְ לְהַעֲיֵד לְהַשְׂיָא אֶת אֲשֶׁתּוֹ: הֵרִי אָנוּ הוֹלְכִים לְסַפֵּד וְלִקְבֹר אֶת אִישׁ פְּלוֹנִי. בְּגִמְרָא מוֹקִי שְׁצָרִיד שְׂיֵאמְרוּ אָנוּ בְּאִים מְלַסְפֵּד וְלִקְבֹר אֶת אִישׁ פְּלוֹנִי [יז]. וְצָרִיד נְמִי שְׂיֵשְׁמַע אוֹתָם מְסַפְרִים מַעֲנִינִי הַהֲסַפֵּד, כְּדָ וְכָד רַבְּנָן הוּוּ הֵתָם, כְּדָ וְכָד סַפְדָּנִי הוּוּ הֵתָם, מִפְּנֵי שְׁדָרְדָּ תִינּוֹקוֹת לְשַׁחַק וְלְהַעֲלוֹת שְׁמוֹת, וְשָׂמָא נִמְלָה אוֹ חָגַב קָבְרוּ וּמְכַנִּים אוֹתוֹ בְּשֵׁם אִישׁ פְּלוֹנִי:

וּמְשִׂאִים עַל פִּי בֵּת קוֹל. [אס] שְׁמַעוּ קוֹל צְוֹחַת [כ] פְּלוֹנִי מִת: בְּצִלְמוֹן. שֵׁם מְקוֹם:

וְנוֹמַתִּי לוֹ. אָמַרְתִּי לוֹ **(כב)**: כֵּן הַדְּבָרִים. שֶׁכָּל חֲבָרָיו חוֹלְקִים עָלָיו: מְשַׁבֵּשֶׁת בְּגִיסוֹת. וְאֵינִי יָכוֹל לִילֵךְ אֶצְלָכֶם לְהַעֲדִיד מֶה שֶׁשָּׁמַעְתִּי, אֲלֵא אֶמַר לָהֶם אֵתָּה זֶה הָעֵדוּת בְּשָׁמִי: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֹמְרִים כֹּי וְרַבִּי עֲקִיבָא אֹמְרִים כֹּי. וְלִית הַלְכָתָא כְּחַד מִנֵּיהוּ. אֲלֵא הַלְכָה מִשִּׂיאִים עַל פִּי אִשָּׁה וְעַל פִּי קְרוֹבִים חוּץ מִחֻמֵּשׁ נָשִׁים דְּתַנּוּן בְּמִתְנִיתִין, וְעַד מִפִּי עַד, מִפִּי אִשָּׁה, מִפִּי עֶבֶד, מִפִּי שִׁפְחָה, כְּשֶׁר לְעֵדוּת אִשָּׁה: לֹא תִּהְיֶה כֹהֵנֶת כְּפִנְדָּקִית. כְּלוּמַר מִיַּחְסָת לֹא תִּהְיֶה נְאֻמָּנֶת כְּפִנְדָּקִית גוֹיָה, בְּתַמִּיָּה, וְאִם הָאֶמִּינוּ הַפּוֹנְדָּקִית גוֹיָה מְסִיחָה לְפִי תַמָּה **(כד)**, כָּל שֶׁכֵּן שִׂיאֵמִינוּ בְּאִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית: לְכַשְׁתָּהּ אֶפְנְדָּקִית נְאֻמָּנֶת. כְּלוּמַר שְׁגַם הַפְּנְדָּקִית אֵינָה נְאֻמָּנֶת: